

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

วรรณกร หมั่นเก็บ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

วรรณกร หมั่นเก็บ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

THE APPLICATION OF THE KING'S SCIENCE IN THE OPERATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM KALASIN PHILOSOPHY EDUCATION CENTER

WANNAKORN MANKEB

A THEMATIC SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อสารนิพนธ์	:	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์
ชื่อนักศึกษา	:	วรรณกร หมั่นเก็บ
ชื่อปริญญา	:	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	:	การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช	:	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	ดร. วิมลพร สุวรรณแสนทวี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....

(พระครูศรีวีรคุณสุนทร, ผศ. ดร.)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ :

ประธานกรรมการ

.....

(ผศ. ดร. จำเนียร พลหาญ)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา)

.....

(ดร. วิมลพร สุวรรณแสนทวี)

กรรมการ

.....

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ. ดร.)

กรรมการ

.....

(รศ. ดร. สุเทพ เมยไธสง)

กรรมการ

.....

(ผศ. ดร. กฤตยากร ลดาวัลย์)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title	:	The Application of the King's Science in the Operation of the Student Support System Kalasin Philosophy Education Center
Student's Name	:	Wannakorn Mankeb
Degree Sought	:	Master of Education
Program	:	Educational Administration
Anno Domini	:	2023
Advisor	:	Dr. Vimonporn Suwanseantawee

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Education (Educational Administration)

Dean of Faculty of Education .....
(Phrakhrusrivirakhunsunthorn, Asst. Prof. Dr.)

Thematic Committee :
Chairman .....
(Asst. Prof. Dr. Chumnian Pollaharn)

Member (Advisor) .....
(Dr. Vimonporn Suwanseantawee)

Member .....
(Phrakhruvichitpanyaphorn, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Assoc. Prof. Dr. Suthep Moeithaisong)

Member .....
(Asst. Prof. Dr. Kittayakorn Ladawan)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์ : **การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์**

ชื่อนักศึกษา : **วรรณกร หมั่นเก็บ**

ชื่อปริญญา : **ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**

สาขาวิชา : **การบริหารการศึกษา**

ปีพุทธศักราช : **2566**

อาจารย์ที่ปรึกษา : **ดร. วิมลพร สุวรรณแสนทวี**

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงาน และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test แบบ Independent และ ค่า F-test (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe

ผลการวิจัยพบว่า :

1. สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวม

ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นควรจัดให้มีโครงการสื่อสัมพันธ์บ้านโรงเรียน จะเป็นการสร้างสัมพันธไมตรีอย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและการประชุมผู้ปกครอง จะทำให้ครูเข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้น 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรประสานความร่วมมือร่วมกับทุกฝ่าย เพื่อให้มีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ควรชี้แจงให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยการประชุมผู้ปกครองและอธิบายถึงความสำคัญของแนวทางส่งเสริมและพัฒนาเพื่อผู้ปกครองจะได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียน แนวทางส่งเสริมพัฒนา พฤติกรรมของบุตรหลานร่วมกันกับครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองท่านอื่น ๆ 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรจัดอบรมและให้ความรู้กับครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ เรื่อง แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ควรให้ความใกล้ชิดกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และ 5) ด้านการส่งต่อ ควรมีการติดต่อ ติดตามกับผู้ปกครองนักเรียนผ่านออนไลน์หรือการพบปะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการแก้ปัญหาในขั้นต่อไป

คำสำคัญ : การประยุกต์ใช้, ศาสตร์พระราชา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ABSTRACT

Thematic Title	:	**The Application of the King's Science in the Operation of the Student Support System Kalasin Philosophy Education Center**
Student's Name	:	**Wannakorn Mankeb**
Degree Sought	:	**Master of Education**
Program	:	**Educational Administration**
Anno Domini	:	**2023**
Advisor	:	**Dr. Vimonporn Suwanseantawee**

The objectives of this research paper were 1) to study the application of the King's Philosophy in the operation of the special education center for assisting students in Kalsin province, 2) to compare the application of King's Philosophy in the operation of the special education center for assisting students in Kalsin province, classified by position, age, and work experience, and 3) to collect suggestions for the application of King's Philosophy in the operation of the special education center for assisting students in Kalsin province from the target group of 107 people, which includes administrators, classroom teachers, and caregivers for disabled children. The research tool used in this study is a questionnaire with a 5-point Likert scale. The content validity ranges from 0.67 to 1.00 and the reliability is 0.94. The statistical methods used for data analysis are percentage, mean, standard deviation, independent t-test, and F-test (one-way ANOVA) When the differences were found, the pairwise heterogeneity teat was performed using Scheffe's method.

The results show that:

1) The application of King's Philosophy in the management of student assistance centers in Kalasin province is generally at a high level, with individual aspects ranked in order of average score from highest to lowest are knowledge of individual students, student screening, promotion and development, prevention and problem-solving, and referral.

2) The results of comparing the application of royal science in the operation of the special education center for assisting students with disabilities in Kalasin province found that administrators, classroom teachers, and caretakers of disabled children in different positions applied King's Philosophy in the operation of the support system for helping students with disabilities equally. When considering each aspect, it was found that in the aspect of referral, administrators, classroom teachers, and caretakers of disabled children applied the theory in the operation of the support system for helping students with disabilities are significantly different at a statistical level of 0.05.

3) The study on the recommendations for applying Royal Education to operate a student support system at the Special Education Center in Kalasin Province found that: 3.1 student familiarity, it should be organized into a project to establish a closer relationship with parents and the school community, 3.2 student screening, there should be collaboration among all parties to ensure their participation in the screening process, 3.3 promotion and development, a meeting with parents should be held to explain the importance of the strategies for promoting and developing student behavior. These strategies should be shared with the homeroom teachers and other parents, to help them understand the behaviors of their children and the methods for promoting development, 3.4 prevention and problem-solving, training should be provided for the homeroom teachers and caregivers of disabled children. They should be encouraged to maintain an equal level of closeness with all students, and 3.5 Regarding referral, there should be regular online contact and meetings with parents to address future issues.

Keywords : The Application, the King's Philosophy, Student Care and Support System

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจน เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอบขอบพระคุณ ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจรูปแบบ แก้ไขรูปแบบ และรูปเล่ม จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและบุคลากรทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ครอบครัว และผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนกระตุ้นเตือน และเป็นกำลังใจตลอดมา

วรรณกร หมั่นเก็บ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... **จ**

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... **ช**

กิตติกรรมประกาศ ..... **ฌ**

สารบัญ ..... **ญ**

สารบัญตาราง ..... **ฏ**

สารบัญภาพ ..... **ฑ**

บทที่

1 บทนำ **1**

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3

1.3 สมมติฐานการวิจัย 3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย 3

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 4

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ 5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง **8**

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ 8

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา 15

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 27

2.4 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียน 36

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย 57

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 62

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย 69

3 วิธีดำเนินการวิจัย **71**

3.1 กลุ่มเป้าหมาย 71

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 71

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 72

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล 73

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล 74

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย 75

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 78
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 78
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล..... 78
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 79
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 102
5.1 สรุปผล..... 102
5.2 อภิปรายผล..... 105
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 110
บรรณานุกรม..... 113
ภาคผนวก..... 119
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 120
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)... 122
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)..... 126
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม..... 128
ภาคผนวก จ เครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 130
ภาคผนวก ฉ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ..... 138
ภาคผนวก ช ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 142
ประวัติผู้วิจัย..... 148

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ	39
2.2	ประเด็นการพิจารณาเพื่อจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน	45
2.3	แสดงแนวทางการดำเนินการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา	51
2.4	แสดงแนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน	52
2.5	ข้อมูลนักเรียนตามประเภทความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์	59
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	79
4.2	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน	80
4.3	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ของด้านที่ 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	81
4.4	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ของด้านที่ 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน	83
4.5	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ของด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	85
4.6	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ของด้านที่ 4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	87
4.7	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ของด้านที่ 5 ด้านการส่งต่อ	89
4.8	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง	90
4.9	ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ..... 92

4.11 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน..... 93

4.12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน..... 95

4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่..... 96

4.14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่..... 97

4.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการคัดกรองนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่..... 98

4.16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่..... 99

4.17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่..... 100

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 70

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศาสตร์พระราชาที่ทรงพระราชทานทั้งพระราชดำริและพระบรมราโชวาท หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักองค์ความรู้ 6 มิติ หลักการทรงงาน 23 ข้อ ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นศาสตร์ที่เกิดจากการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ที่นอกจากพระราชทานข้อคิด พระองค์มีลักษณะที่ทรงดำเนินการในการสอนและชี้แนะการแก้ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงาน ในการสอนและชี้แนะการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน การให้ความยั่งยืน องค์ความรู้ทุกเรื่องของพระองค์ที่พระราชทานให้แก่พสกนิกรเป็นองค์ความรู้ที่ได้มีการผ่านประสบการณ์มาแล้วโดยมีการพระราชทานผ่านวิธีการต่าง ๆ ทั้งด้านการสอน การแก้ไขปัญหา การคิดค้นนวัตกรรม การให้ความยั่งยืนที่ก่อประโยชน์แก่พสกนิกรทั้งด้านการเกษตร ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา (คณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2560, หน้า 11) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงให้ความสำคัญด้านการพัฒนาคน ด้วยการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยทรงพัฒนาด้านการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนมาโดยตลอด เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงแม้แต่ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และสถานที่ห่างไกล (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2563, หน้า 212) ศาสตร์พระราชาเป็นศาสตร์ที่พัฒนาคนให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มุ่งเน้นให้เกิดทักษะ กระบวนการคิด กระบวนการวางแผน ค้นหาคำตอบด้วยการฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้ที่จะจัดให้เกิดการพัฒนาคนได้นั้นก็คือครู ซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ศาสตร์พระราชาสอนให้ครูต้องพัฒนาตนเอง ทั้งองค์ความรู้ การปฏิบัติ การเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน (ศาลินา บุญเกื้อ และ นันทกาญจน์ ชินประพันธ์, 2557, หน้า 34)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 10 กำหนดว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562, หน้า 4) อีกทั้งพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มาตรา 5 กำหนดว่า คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และมีสิทธิเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นของบุคคลนั้น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2551, หน้า 3) การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือผู้ด้วยโอกาส เรียกว่าการศึกษาพิเศษ ซึ่งหลักสูตร กระบวนการเรียนรู การทดสอบทางการศึกษา ต้องเหมาะสมสอดคล่องกับความต้องการจำเปนพิเศษของคนพิการแตละประเภทและบุคคล (สุบัน พรเวียง, 2557, หน้า 13) ดังนั้น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความพิการในด้านต่าง ๆ จึงเป็นงานที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง เพราะโดยสภาพความพิการของพวกเขาเหล่านั้นที่ต้องการความช่วยเหลือในขั้นพื้นฐานเพื่อตอบสนองให้พวกเขาได้แสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีนโยบาย ให้สถานศึกษาจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบและเกณฑ์ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็งและมีศักยภาพมากขึ้น สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ และประเมินผลเพื่อเป็นการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, หน้า 53)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 9 ประเภท ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการถึง 18 ปี เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน และทักษะจำเป็นพิเศษเฉพาะความพิการหรือทักษะจำเป็นอื่น ๆ เน้นการสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ปกครองในเรื่องการดูแลช่วยเหลือกระตุ้นพัฒนาการและพัฒนาศักยภาพให้เทียบเคียงกับพัฒนาการเด็กทั่วไปให้มากที่สุด (สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2565, หน้า 2) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือเรียนโดยได้จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง ตามรูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกศูนย์ฯ รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ แต่จากการรายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2564 ยังประสบปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลายประการ เช่น ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่มีภาระค่อนข้างมาก บุคลากรที่มาปฏิบัติงานใหม่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการเข้าถึงพื้นที่ของเด็กพิการมีความลำบากในการเดินทาง และปัญหาผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือใน

การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง นอกจากนี้ผู้ปกครองบางส่วนไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์, 2565, หน้า 15-16)

จากสภาพและปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยได้นำยุทธศาสตร์พระราชทาน หลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา คือ การเรียนรู้กระบวนการคิดบนรากฐานการเข้าใจมนุษย์ การเข้าถึงข้อมูลเพื่อให้การสร้างสรรค์นั้นตอบสนองความต้องการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และการพัฒนาด้วยความรู้และภูมิปัญญาที่ไม่จำกัดอยู่เพียงด้านในด้านหนึ่ง ตลอดจนการทดลองปรับปรุงจนได้ผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างไม่รู้จบ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้เป็นแนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงาน

1.2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 107 คน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์, 2565, หน้า 9)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครอบคลุมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำกระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 17-22) โดยนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา (คณะอนุกรรมการศึกษาปรัชญาทฤษฎีแห่งศาสตร์พระราชา, 2560, หน้า 14-15)

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัย โดยมุ่งเฉพาะศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

1.4.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาเพื่อทำการวิจัย ปี พ.ศ. 2566

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งจะทำให้ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถนำใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดีขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดและสามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นขั้นตอน

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

1.5.3 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ นำไปใช้เป็นแนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและช่วยให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

การประยุกต์ หมายถึง การคิดเพื่อดึงความสามารถในการนำบางสิ่งมาปรับใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ช่วยให้สามารถปรับตัวและปรับใช้สิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมเข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ทำให้เราสามารถแก้ปัญหาในวิถีทางที่ถูกต้องได้ และช่วยให้เราสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ใช้การได้เพิ่มขึ้นจำนวนมาก

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา หมายถึง การนำองค์ความรู้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้จากชุมชน ในด้านต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาบูรณาการกับกระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ เพื่อให้เกิดรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ มีหลักฐานการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การคัดกรองนักเรียน 3. การส่งเสริมและพัฒนา 4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5. การส่งต่อ

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่น้อมนำหลักคิดตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาผสมผสานเพื่อให้เกิดระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูประจำชั้น พี่เลี้ยงเด็กพิการ ในการวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนรายบุคคล ครูจะต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและผู้ปกครอง อาจจะโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน สัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชน จัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อทราบปัญหาของนักเรียนแต่ละคน และนำมาคัดกรอง และเมื่อทราบปัญหาแล้ว ครูก็จะนำปัญหาเหล่านั้นมาหาแนวทางช่วยเหลือโดยการประชุม กำกับติดตามผลการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและรายงานและประเมินผลด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือ

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน หมายถึง ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูประจำชั้น พี่เลี้ยงเด็กพิการ ในการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน โดยมี

ระบบการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครูจะต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและผู้ปกครอง โดยใช้แบบประเมิน (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน สามารถจัดนักเรียนแยกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาได้อย่างชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแบ่งกลุ่มนักเรียน และเมื่อคัดกรองนักเรียนสามารถนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน และรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา หมายถึง ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูประจำชั้น พี่เลี้ยงเด็กพิการ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นและเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิต มีความหลากหลาย เช่น ดนตรี ศิลปะ กีฬา เป็นต้น ครูจะต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง และขอความร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และเมื่อทราบปัญหาแล้วมีกระบวนการการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ปกครอง หาแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และการรายงานและประเมินผล ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนางาน

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูประจำชั้น พี่เลี้ยงเด็กพิการ ในการกำหนดวิธีการในการช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มปัญหา ครูจะต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและผู้ปกครองโดยชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาของนักเรียน และจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และเมื่อทราบปัญหาแล้ว กำหนดวิธีการและกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มที่มีปัญหาและรายงานและประเมินผลด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

5. ด้านการส่งต่อ หมายถึง ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูประจำชั้น พี่เลี้ยงเด็กพิการ ในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา จัดระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกแก้ไขปัญหา ครูต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและผู้ปกครองรวมถึงบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง โดยประสานความร่วมมือ เพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา โดยมีขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ เมื่อทราบปัญหาแล้วครูที่ปรึกษาชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และรายงานและประเมินผลด้านการส่งนักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการส่งต่อ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายถึง สถานที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความผิดปกติทางร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรมหรือสติปัญญา ซึ่งมีความต้องการพิเศษทางการศึกษา โดยช่วยเหลือให้

เด็กได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ จนเด็กสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมหรือฝึกตนเองให้ทำประโยชน์ได้มากขึ้น สำหรับงานวิจัยนี้หมายถึง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงาน

ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม สารนิพนธ์ฉบับนี้จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้บริหาร และ (2) ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการ

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม สารนิพนธ์ฉบับนี้จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) น้อยกว่า 30 ปี (2) 30 – 50 ปี และ (3) 51 ปีขึ้นไป

ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ประสบการณ์การทำงานของของผู้ตอบแบบสอบถาม สารนิพนธ์ฉบับนี้จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) น้อยกว่า 5 ปี และ (2) 5-10 ปี และ (3) 10 ปีขึ้นไป

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี จากตำรา บทความ หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีหัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียน

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์

ความหมาย การประยุกต์ หมายถึง การนำ “บางสิ่ง” มาใช้ประโยชน์ โดยปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาวะที่เฉพาะเจาะจง

ราชบัณฑิตยสถาน (2557, หน้า 115) ได้ให้ความหมายของคำว่า “การ” หมายถึง งาน สิ่งหรือเรื่องที่ทำ มักใช้เข้าคู่กับคำ งาน เช่น การงาน เป็นการเป็นงาน ได้การได้งาน ถ้าอยู่หน้าหมายความว่า เรื่อง ธุระ หน้าที่ฯ “ประยุกต์” เป็นกิริยา หมายถึง นำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง ที่นำความรู้มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จิตวิทยาประยุกต์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557, หน้า 665) คำว่า “ใช้” เป็นคำกิริยา หมายถึง บังคับให้ทำ เช่น งาน จับจ่าย เช่น ใช้เงิน เอามาทำให้เกิดประโยชน์ เช่น ใช้เรือ ใช้รถ เมื่อนำเอาคำว่า “การ” + “ประยุกต์” + “ใช้” มารวมกันเข้าเป็น “การประยุกต์ใช้” จึงหมายถึง การนำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้สอดคล้องหรือให้เป็นประโยชน์กับงานหรือสิ่งที่ทำ

เปลื้อง ณ นคร (2558, หน้า 94) ให้ความหมายว่า ประยุกต์ คำแปล (สก. ปฺรยุกฺต; มค. ปยุตฺต) เป็นคำกริยา หมายถึง ปรับใช้ให้เป็นประโยชน์

ฝ่ายวิชาการภาษาไทย (2559, หน้า 647) ให้ความหมายว่า ประยุกต์ เป็นคำกริยา หมายถึง นำความรู้มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ คำวิเศษ หมายถึง ที่นำความรู้มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ภาษาศาสตร์ประยุกต์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์

ร้อยตำรวจโทพิทยา สุรินตะ (2559, หน้า 5) ให้ความหมายว่า การประยุกต์ใช้เป็นการนำเอาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยการปรับให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2560, หน้า 38) ให้ความหมายการประยุกต์ว่า หมายถึง การนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ โดยปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาวะที่เฉพาะเจาะจง “บางสิ่ง” ที่นำมาใช้ประโยชน์นั้นอาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อม ที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ “บางสิ่ง” นั้น อาจเป็นวัตถุสิ่งของที่นำมานอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิม ให้เหมาะสมกับบริบทใหม่

การประยุกต์เป็นการนำทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์แนวคิดเกี่ยวกับ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ มักมีการประยุกต์ภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้จริง ในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เพราะมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า

การประยุกต์เป็นการนำสิ่งหนึ่ง หรือแนวคิดหนึ่งมาปรับใช้ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง การประยุกต์จึงแตกต่างจากการลอกเลียนแบบ การลอกเลียนเป็นการนำสิ่งที่อยู่ในบริบทหนึ่งมาใช้ในอีกบริบทหนึ่งทั้ง หลักการ วิธีการ และรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมในบริบทที่แตกต่างกัน คนที่คิดเชิงประยุกต์ได้ดีจะสามารถนำสิ่งหนึ่งมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างลงตัว โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงในขณะนั้น

ธนัณชัย สิงห์มาตย์ (2560, หน้า 32) ให้ความหมายการประยุกต์ว่า หมายถึง การนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ โดยปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาวะที่เฉพาะเจาะจง คำว่าบางสิ่ง คือ ทฤษฎี แนวคิด หลักการ และแม้กระทั่งความรู้อย่างใดอย่างหนึ่ง การประยุกต์ในความโดยทั่วไปอาจเป็นความหมายที่แคบ แต่เอกสารฉบับนี้ได้ขยายความหมายของการประยุกต์ดังนี้

1. การประยุกต์เป็นการนำ ภาคทฤษฎี สู่ภาคปฏิบัติ
2. การประยุกต์เป็นการนำเอาความรู้สาขาหนึ่งมาปรับใช้กับอีกสาขาหนึ่ง
3. การประยุกต์เป็นการปรับใช้มิใช่การลอกเลียน
4. การประยุกต์เป็นการนำบางส่วนของบางสิ่งมาใช้
5. การประยุกต์นำสิ่งหนึ่งมาปรับใช้ในบทบาทหน้าที่ใหม่ เพื่อเป้าหมายใหม่

วิทย์ เที่ยงบูรณธรรม (2561, หน้า 49) คำว่า “ประยุกต์” ตรงกับคำว่า “Applied” หมายถึงประยุกต์ได้ ใช้ให้เป็นประโยชน์

สรุปได้ว่า การประยุกต์ หมายถึง การนำทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาคปฏิบัติเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สามารถปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ กับยุคสมัยที่บริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

การคิดเชิงประยุกต์ในความหมายอื่น

1. การประยุกต์ เป็นการนำ “ภาคทฤษฎี” สู่ “การปฏิบัติ”
2. การประยุกต์ เป็นการนำ “ความรู้สาขาหนึ่ง” มาปรับใช้กับ “อีกสาขาหนึ่ง”
3. การประยุกต์ เป็น “การปรับใช้” มิใช่ “การลอกเลียน”
4. การประยุกต์ นำ “บางส่วน” ของ “บางสิ่ง” มาใช้
5. การประยุกต์นำสิ่งหนึ่งมาปรับใช้ใน “บทบาทหน้าที่ใหม่” เพื่อ “เป้าหมายใหม่”

การประยุกต์ เป็นการนำ “ภาคทฤษฎี” สู่ “การปฏิบัติ”

การประยุกต์เป็นการนำทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์ แนวคิด เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ มักมีการประยุกต์ทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้จริงในการแก้ปัญหา เพราะมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า

การประยุกต์ เป็นการนำ “ความรู้สาขาหนึ่ง” มาปรับใช้กับ “อีกสาขาหนึ่ง”

การประยุกต์เป็นการนำความรู้ในสาขาหนึ่งมาปรับใช้กับอีกสาขาหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเจาะจงบางประการ เช่น ความรู้ในทางคณิตศาสตร์จะถูกนำมาประยุกต์ใช้ในแทบจะทุกด้านของชีวิตตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ ไปจนถึงเรื่องใหญ่ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้แก่ การคำนวณภาษีเงินได้ การตัดเย็บเสื้อผ้า การกีฬา เป็นต้น

การประยุกต์ เป็น “การปรับใช้” มิใช่ “การลอกเลียน”

การประยุกต์เป็นการนำสิ่งหนึ่งหรือแนวคิดหนึ่งมาปรับใช้เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง การประยุกต์จึงแตกต่างจากการลอกเลียน การลอกเลียนเป็นการนำสิ่งที่อยู่ในบริบทหนึ่งมาใช้ในอีกบริบทหนึ่งทั้งหลักการ วิธีการและรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมในบริบทที่แตกต่างกัน ส่วนการประยุกต์เป็นการนำเพียง “บางสิ่ง” จากภายนอกมาใช้ประโยชน์ การนำมาใช้จะอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจถึงความแตกต่างกันในบริบท สถานที่ เวลา องค์ประกอบอื่น ๆ

การประยุกต์ นำ “บางส่วน” ของ “บางสิ่ง” มาใช้

การประยุกต์เป็นการใช้ประโยชน์เพียงบางส่วนของสิ่งนั้นไม่ใช่การนำทั้งหมดมาใช้ แต่ดึงมาเฉพาะส่วนที่ตอบวัตถุประสงค์ เช่น การประยุกต์อาจเป็นการนำเอา “หลักการ”และ“รูปแบบ” บางส่วนของสิ่งนั้นมาปรับใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทใหม่ โดยเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการใช้งานให้สอดคล้องกับส่วนประกอบอื่น ๆ ในบริบทใหม่

การประยุกต์นำสิ่งหนึ่งมาปรับใช้ใน “บทบาทหน้าที่ใหม่” เพื่อ “เป้าหมายใหม่”

การประยุกต์ลักษณะนี้ ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ตามหน้าที่ที่ควรเป็น แต่เป็นการนำไปใช้ประโยชน์ในวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งอาจทำได้ทั้งสิ่งของและแนวคิด เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและตอบสนองวัตถุประสงค์การใช้งาน

การคิดประยุกต์ในกระบวนการทางสมอง

1. สมองแก้ไข “ความจำกัด” โดยการหาสิ่งทดแทน

สมองมีความสามารถในการแก้ปัญหา สมองจะพยายามนำสิ่งที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการทดแทนคุณสมบัติ สมองจะทำการเทียบเคียงมโนทัศน์เชิงนามธรรมเพื่อหา “ตัวร่วม” หรือคุณสมบัติที่คล้ายคลึงกันของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อหาความเป็นไปได้ในการนำมาใช้ทดแทน

2. สมองเห็นสิ่งที่พึงใจและปรารถนา “นำมาใช้” บ้าง

การคิดเชิงประยุกต์อาจเกิดขึ้นเมื่อเราเห็นบางสิ่งที่น่าพึงพอใจและคิดว่าตนเองต้องการนำสิ่งนั้นมาใช้ประโยชน์บ้าง อาจเป็นการนำมาเพียงบางส่วนและปรับปรุงส่วนที่นำมาให้สามารถเข้ากันได้กับสิ่งที่มีอยู่

3. สมองต้องนำ “ความรู้” ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

สมองนำความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง ความรู้ที่เรามีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะช่วยให้เราตัดสินใจในเรื่องที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าไม่มีความรู้

สถานการณ์ที่ต้องคิดเชิงประยุกต์

1. สถานการณ์ที่ต้องตอบคำถามว่า “ใช้ “ทำ” อะไรได้บ้าง” และ “รวมกันอย่างไรจึงเหมาะสม”

- ใช้ทักษะการแตกแขนง เพื่อใช้ประโยชน์เต็มศักยภาพ

การประยุกต์อาจทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยการหาทางเลือกอื่น ๆ ทั้งนี้อาจไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด แต่เป็นการพยายามคิดเพื่อหาทางใช้ประโยชน์ของสิ่งที่มีอยู่มากกว่าเดิม เพื่อใช้อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

- คิดถึงการรวมกันของสิ่งที่ไม่เคยรวมกันมาก่อน

การคิดเชิงประยุกต์อาจเข้าไปมีบทบาทสำคัญต่อการคิดสร้างสรรค์ โดยขั้นแรกของการคิดสร้างสรรค์มักจะเริ่มต้นด้วยการระดมความคิดใหม่ ๆ ซึ่งการคิดเชิงประยุกต์ทำหน้าที่เป็นเหมือนขั้นที่สองของการคิดสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการนำมาใช้ ความเหมาะสมเมื่อนำมาใช้ในบริบทนั้น ๆ และพิจารณาว่าควรนำส่วนใดมาใช้ ควรปรับเปลี่ยนอย่างไร รวมถึงการวิเคราะห์ว่าเมื่อนำมาใช้แล้วจะเกิดผลดีผลเสียอย่างไร

2. สถานการณ์ที่เราต้องตอบคำถามว่า “ใช้อะไร ‘ทดแทน’ ได้บ้าง”

- ทักษะการเปลี่ยนวัตถุประสงค์การใช้งาน

สถานการณ์ที่เกิดปัญหา เกิดภาวะความจำกัดของสิ่งที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา การคิดเชิงประยุกต์จะช่วยให้สามารถนำสิ่งที่มีอยู่มาใช้ทดแทนหรือปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม การคิดเชิงประยุกต์จะช่วย “กำจัด” ข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ช่วยให้สามรรถใช้ในบริบทต่าง ๆ อันเป็นการพัฒนาความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งการคิดเชิงประยุกต์จะขยายความสามารถในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น ด้วยการพัฒนาทักษะการคิดเชิงประยุกต์ด้านต่าง ๆ

- ทักษะการเพิ่มประสิทธิภาพหรือคุณภาพการใช้งานของสิ่งต่าง ๆ

การคิดเชิงประยุกต์จะให้วัตถุใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จำเป็นต้องใช้การประยุกต์เพื่อปรับเปลี่ยนวัสดุให้สามารถใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพได้

3. สถานการณ์ที่ต้องตอบคำถามว่า “จะนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร”

- ใช้ทักษะการแปร “นามธรรม” เป็น “รูปธรรม”

การคิดเชิงประยุกต์ช่วยให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมจากความรู้หรือแนวคิดที่เป็น “นามธรรม” ในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งการไม่คิดเชิงประยุกต์อย่างรอบคอบอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น สิ่งที่มีลักษณะเป็นแนวคิดเชิงนามธรรม อันได้แก่ แนวคิดเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้น กรอบแนวคิดทางคุณธรรมหรือแนวคิดใด ๆ ก็ตามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้คนปฏิบัติตาม จำเป็นต้องมีการประยุกต์เป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งจำเป็นต้องใช้การคิดเชิงประยุกต์อย่างเหมาะสม เพื่อทำให้แนวทางปฏิบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติเข้าใจและสามารถกระทำตามได้

ผลที่เกิดขึ้น

- ประชาชนบางส่วนตอบสนองแนวความคิดนี้ ยินดีปฏิบัติตาม
- ประชาชนบางส่วนยินดีปฏิบัติตาม เพราะกลัวถูกจับและปรับ
- ประชาชนบางส่วนปฏิบัติตาม แต่ใช้หมวกกันน็อกราคาถูก ไม่มีคุณภาพในการป้องกันการกระแทกมาใส่ เพราะกลัวถูกจับและปรับ
- ประชาชนบางส่วนไม่ยินดีปฏิบัติตาม ด้วยเหตุผลหลากหลาย
- เกิดพ่อค้ารายใหม่ ๆ ผลิตหมวกกันน็อคราคาถูก
- ใช้ทักษะการนำสิ่งหนึ่งจาก “บริบทเดิม” มาใช้เป็น “บริบทใหม่”

สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ได้อย่างเหมาะสมในบริบทหนึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาเมื่อนำไปใช้กับอีกบริบทหนึ่ง เนื่องจากองค์ประกอบที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นเวลา สถานที่ บริบททางวัฒนธรรม สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่แตกต่างจาก

บริบทเดิม ดังนั้น เราสามารถปรับให้เหมาะสมกับบริบทสังคมของเราได้ ประเด็นสำคัญ คือ ไม่ต้องเสียหลักการ หรือพลาดไปจากวัตถุประสงค์ที่ควรจะเป็น ซึ่งเมื่อบริบทแวดล้อมเปลี่ยนไป ต้องมีการประยุกต์เพื่อให้สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

เหตุผลของการคิดเชิงประยุกต์

1. การคิดเชิงประยุกต์ช่วยลดข้อจำกัดในการแก้ปัญหาของสมอง

นักจิตวิทยาพบว่า คนเรามักจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้หรือแก้ปัญหาผิด ไม่ใช่เพราะปัญหานั้นยากเกินไป แต่เพราะขาดความสามารถในการคิดเชิงประยุกต์ ไม่สามารถพิจารณาปัญหานั้นในแง่มุมที่ต่างไปจากเดิม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก มีสิ่งขัดขวางการแก้ปัญหาที่สำคัญในความคิดของคน นั่นคือ เรามักจะยึดการมองเห็นสิ่งนั้นเป็นครั้งแรก เราเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไรในครั้งแรก เรามักคิดว่าจะเป็นเช่นนั้นในครั้งต่อ ๆ ไปด้วย อันอาจเป็นเหตุให้เข้าใจผิดเพราะมองอย่างยึดติดเพียงบางด้านเท่านั้น

คนที่ความคิดไม่ยึดติดกับบทบาทหน้าที่จะคิดเชิงประยุกต์ได้ดี เพราะมีมุมมองที่หลากหลาย สามารถประยุกต์สิ่งๆ เดียวให้สามารถปรับใช้ได้ในหลาย ๆ บริบทอย่างเหมาะสม โดยไม่ขึ้นอยู่กับว่าเคยใช้มาก่อนเลยหรือไม่ จึงทำให้การแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนอื่นเพราะมีทางออกที่ไม่จำกัด

นอกจากนี้ การคิดเชิงประยุกต์ยังช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็วมากขึ้น เพราะไม่ยึดติดกับวัตถุประสงค์หรือบทบาทหน้าที่ของสิ่งนั้น ทำให้แม้ไม่มีคำตอบที่ชัดเจน แต่เราจะพยายามค้นหาความเป็นไปได้จากสิ่งที่มีอยู่และนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในเวลานั้นได้ เป็นเหตุให้เราไม่จมอยู่กับการไม่สามารถหาทางออกให้กับปัญหา แต่เราจะสามารถประยุกต์จากสิ่งอื่น ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ทำให้การแก้ปัญหานั้นทำได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

2. การคิดเชิงประยุกต์ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในบริบทที่แตกต่าง

หลายครั้งแนวคิดดี ๆ แนวทางการแก้ปัญหาที่ดูน่าจะมีประโยชน์ เมื่อนำมาใช้กลับล้มเหลว ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากแนวคิดเหล่านั้นในภาคปฏิบัติอาจขัดแย้งกับบริบทสภาพแวดล้อม ขัดแย้งกับวิถีชีวิตประจำวัน ความเคยชิน ค่านิยมของผู้ปฏิบัติ ไม่เหมาะสมกับช่วงเวลา สถานการณ์ ฯลฯ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมภายใต้บริบทแวดล้อมที่แตกต่างกัน

3. การคิดเชิงประยุกต์ช่วยเพิ่มศักยภาพของการคิดสร้างสรรค์

การคิดสร้างสรรค์ เป็นการระดมความคิดที่แตกต่างหลายหลาย เป็นความคิดนอกกรอบแหวกวงความคิดหรือความรู้เดิม ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ใช้การได้ดีและเหมาะสมมากยิ่งกว่าเดิม ส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์เกิดจากการประยุกต์สิ่งหนึ่งเข้ากับอีกสิ่งหนึ่ง จนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน

4. การคิดเชิงประยุกต์ช่วยให้ลดการลอกเลียนแบบลดอาการ “วัวหายล้อมคอก”

โดยปกติชีวิตประจำวัน เมื่อเราเห็นสิ่งที่เราพึงพอใจในบริบทหนึ่ง สิ่งที่ดูดี มีคุณค่า มีรสนิยม สิ่งที่สังคมหนึ่งหรือในบริบทหนึ่งไปแล้วมีประโยชน์และเราพึงพอใจ ความพึงพอใจนี่เอง เป็นตัวการให้เราเกิดความปรารถนาที่จะกระทำเลียนแบบ หรือนำสิ่งเราพอใจมาใช้ทั้งหมด โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมอันเนื่องมาจากความแตกต่างในด้านต่าง ๆ จึงเป็นเหตุให้การนำมาใช้ไม่ประสบผลสำเร็จ

การคิดเชิงประยุกต์จะช่วยให้เราไม่ด่วนฉกฉวยความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งมาใช้ แต่ช่วยให้เกิดการคิดใคร่ครวญว่าจะนำมาใช้อย่างเหมาะสมได้อย่างไร ควรนำส่วนใดมาใช้ ควรปรับเพิ่มปรับเปลี่ยน หรือผสมผสานกันในลักษณะใดจึงเหมาะสมกับบริบทของเรา ช่วยลดอาการ “วัวหายล้อมคอก” หรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตามมาภายหลัง เนื่องจากก่อนที่จะนำสิ่งใดมาประยุกต์ใช้จะต้องมีการคิดพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบคอบก่อน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมมากที่สุด ในเป้าหมายใหม่ วัตถุประสงค์ใหม่ จึงช่วยป้องกันการเกิดปัญหาเมื่อต้องนำสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาใช้ ซึ่งต่างจาการนำสิ่งใดมาใช้โดยปราศจากการคิดเชิงประยุกต์ อาจจะทำให้ต้องแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่เกิดตามมาด้วย

5. การคิดเชิงประยุกต์เป็นแนวทางนำไปสู่นวัตกรรมใหม่ ๆ

การคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ หรือ การพัฒนาสิ่งที่มีอยู่จำนวนมากให้ดีขึ้นตลอดประวัติศาสตร์ เกิดจากความสามารถในการคิดเชิงประยุกต์ คือเมื่อเห็นการทำงานของสิ่งหนึ่ง สมองจะพยายามทำการเชื่อมสิ่งนั้นเข้ากับอีกสิ่งที่มีอยู่ ซึ่งการนำความรู้จากด้านอื่น ๆ มาใช้จะช่วยพัฒนาความก้าวหน้าในสาขาวิชานั้น ๆ หรือพัฒนานวัตกรรมของสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ให้ทันสมัยต่อไปได้อย่างไม่หยุดยั้ง

การคิดเชิงประยุกต์

1. คิดจากซ้ายไปขวา

การคิดจากซ้ายมาขวา หมายถึง การคิดเชิงกระจายออก หรือการคิดที่เน้นจำนวนความคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของสิ่งนั้นให้ได้มากที่สุด เพื่อตอบคำถามว่า “สิ่งนั้นสามารถนำไปใช้ทำอะไรได้บ้าง” มุ่งหมายให้สามารถคิดออกมาให้ได้มากที่สุดในการนำสิ่งนั้นไปใช้ประโยชน์ อันเป็นการขยายบทบาทหน้าที่ของสิ่งนั้น จากเดิมสู่การทำหน้าที่ใหม่ โดยการขยายขอบเขตความคิดของเราไม่ให้ยึดติดอยู่กับกรอบความเคยชินต่อบทบาทหน้าที่ของสิ่งนั้น ซึ่งเป็นการตอบคำถาม “จะนำมาใช้ประโยชน์อย่างไร” ซึ่งมีเทคนิคการคิดหลายแบบ อาทิเช่น

- เทคนิคระดมความคิดประยุกต์

เทคนิคนี้คล้ายกับเทคนิคการระดมสมองที่นำไปใช้ในการคิดเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกันที่จะคิดเกี่ยวกับของสิ่งเดียวหรือเรื่อง ๆ เดียวที่เราต้องการขยายขอบเขตการใช้ประโยชน์

ของสิ่งนั้น โดยตอบคำถามว่า “สิ่งนี้มาใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง” ให้มากที่สุด เพื่อให้ได้ความคิดเชิงปริมาณที่เราสามารถคิดออกมาได้จำนวนมากที่สุด

- เทคนิคคิดเทียบเคียงเพื่อทดแทน

เทคนิคคิดเทียบเคียงเพื่อทดแทน เป็นเทคนิคที่ช่วยให้เห็นทางเลือกอื่น ๆ ในการนำสิ่งนั้นไปประยุกต์ใช้เพื่อ “ทดแทน” สิ่งอื่นที่มีคุณสมบัติคล้าย ๆ กัน สามารถคิดได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ เทียบเคียงคุณสมบัติหลักและทดแทน

- คุณสมบัติหลัก หมายถึง หน้าที่ใช้สอยโดยปกติของสิ่งนั้น
- คุณสมบัติทดแทน หมายถึง สามารถใช้ทำหน้าที่ทดแทนคุณสมบัติได้

สรุปได้ว่า การประยุกต์ หมายถึง การคิดเพื่อดึงความสามารถในการนำบางสิ่งมาปรับใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ช่วยให้สามารถปรับตัวและปรับใช้สิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมเข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ทำให้เราสามารถแก้ปัญหาในวิถีทางที่ถูกต้องได้ และช่วยให้เราสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ใช้การได้เพิ่มขึ้นจำนวนมาก

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา

2.2.1 ความหมายของศาสตร์พระราชา

ศาสตร์พระราชา เป็นคำที่มีการใช้กันแพร่หลายเมื่อไม่นานมานี้ ประมาณ 4-5 ปีที่ผ่านมา จากการสืบค้นที่มาของคำว่า ศาสตร์พระราชา ไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่า ผู้ใดใช้คำนี้เป็นครั้งแรกเมื่อใดและใช้เนื่องในโอกาสใด อย่างไรก็ตามคำคำนี้นับว่าเป็นคำที่มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้ให้ความหมายในกิจทั้งหลายที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงงานเพื่อพสกนิการชาวไทย นับตั้งแต่พระองค์ครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทยเป็นต้นมา จากการสืบค้นหาความหมายคำว่าศาสตร์พระราชาเท่าที่มีผู้รู้ให้ความหมายไว้ในที่ต่าง ๆ ที่ผ่านมา มีดังต่อไปนี้

ศาสตร์พระราชา เมื่อพิจารณาแยกคำเพื่อค้นหาความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พบว่า มี 3 คำ คือคำว่า “ศาสตร์” “พระ” และ “ราชา” มีความหมายดังนี้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557, หน้า 568)

ศาสตร์ หมายถึง ระบบวิชาความรู้

พระ หมายถึง ใช้ประกอบหน้าคำอื่นแสดงความยกย่อง โดยปริยายหมายถึง ผู้ที่มีเมตตากรุณา ทรงคุณงามความดีเหมือนพระ

ราชา หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน พระมหากษัตริย์

เมื่อรวมคำทั้ง 3 คำ ศาสตร์พระราชา หมายถึง ระบบวิชาความรู้แห่งพระมหากษัตริย์

วิษณุ เครืองาม (2560, หน้า 8) ได้ให้ความหมายว่า องค์ความรู้สำคัญ ที่ทรงศึกษา สั่งสม พัฒนา เพื่อการพัฒนาประเทศให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความสุข ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกิจที่ทรงนำคำที่ทรงแนะ/สอนจากพระประสบการณ์ 3 มิติ คือ มิติที่ 1 ศาสตร์แห่งการพัฒนา มิติที่ 2 ศาสตร์แห่งความประพฤติ การครองตนในสังคมอย่างสงบสุข มิติที่ 3 ศาสตร์แห่งการอยู่ร่วมกัน ปรองดอง และสงบสุข ซึ่งมีพื้นฐานมาจาก 3 ป. ได้แก่ ปฏิบัติ ปริยัติ และปฏิเวธ

จากความหมายของ 3 ป. อธิบายได้ว่า ทรงทำให้เห็นเด่นชัดในด้านการปฏิบัติ เช่น การประดิษฐ์นวัตกรรม การแก้ปัญหาดิน การแก้ปัญหาน้ำ การแก้ปัญหาป่า การแก้ปัญหาความยากจนของราษฎร ปริยัติ คือ ทรงสอน ทรงชี้นำให้ปฏิบัติจริง ๆ รวมทั้งการปลุกผังคุณธรรม จริยธรรมและแบบแผนของการประพฤติที่ดีงาม ปฏิเวธ คือ ผลงานจากการทรงกระทำ เกิดประโยชน์แก่ประชาคม และประเทศชาติ รวมทั้งนานาชาติ เพราะในปัจจุบันหลายประเทศ ได้น้อมนำศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ

คณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (2560, หน้า 10) ได้ให้ความหมายว่า ศาสตร์พระราชา หมายถึง บรรดาองค์ความรู้และภูมิปัญญาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานผ่านวิธีการต่าง ๆ ด้วยความมุ่งหมายจะพัฒนา ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์สุขแก่เหล่าพสกนิกรและส่งผลถึงมนุษยชาติทั้งปวง ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุขและยั่งยืน

“ศาสตร์พระราชา” และ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (2559, ออนไลน์) กล่าวในรายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2559 โดยรัฐบาลได้น้อมนำศาสตร์พระราชามาบริหารประเทศเพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยประชาชนทุกคนร่วมมือกันสานต่อพระราชปณิธานขับเคลื่อนประเทศ สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

“ศาสตร์พระราชาของพระองค์ ได้แก่ พระราชดำริ คือ แนวคิดและปรัชญาพระราชดำรัส คือ คำสั่งสอน ตักเตือน ให้สติ พระราชกรณียกิจ คือ หลักการทรงงาน และพระราชจริยาวัตรของพระองค์ คือ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ปวงพสกนิกรชาวไทยซึ่งจะยังคงอยู่คู่แผ่นดินไทยตลอดไป สามารถน้อมนำประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ตั้งแต่การประกอบกิจวัตรประจำวันและสัมมาชีพของแต่ละบุคคล ไปจนถึงการบริหาราชการแผ่นดิน เพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางให้กับรัฐบาลและข้าราชการทุกคน

ทั้งนี้ ศาสตร์พระราชายังได้รับการยกย่องในเวทีระดับโลกและสอดคล้องกับวาระของโลก คือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ SDGs 2030 คือ อีก 15 ปีข้างหน้า ได้แก่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร

ที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย มากว่า 40 ปี และได้รับการเชิดชูสูงสุดจากองค์การสหประชาชาติ โดย นายโคฟี อันนัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ เนื่องจากเห็นว่า เป็นปรัชญาที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง สู่ชุมชน สู่สังคมในวงกว้างขึ้นในที่สุด โดยองค์การสหประชาชาติ ได้สนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกทั่วโลกได้ยึดถือเป็นแนวทางสู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ตลอดระยะเวลากว่า 2 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้ส่งเสริมให้ประชาชนได้น้อมน าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น การจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้สร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันสังคมที่เล็กที่สุด แต่เป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นหน่วยสังคมแรกที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและหล่อหลอมชีวิตของคนในครอบครัวเป็นแหล่งผลิตคนเข้าสู่สังคมต่อไป”

สมบัติ นพรัก (2561, หน้า 28) ได้ให้ความหมายว่า ศาสตร์พระราชา หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ที่เกิดจากปัญหา (Wisdom) ด้วยการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จนกระทั่งเป็นโครงการตามพระราชดำริ 4,685 โครงการ ครอบคลุมปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญต่อชีวิต ได้แก่ ด้านแหล่งน้ำ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเกษตร ด้านคมนาคมและการสื่อสาร ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม และด้านการศึกษา ฯลฯ และการดำรงชีวิต ด้านส่งเสริมอาชีพของมนุษย์ตั้งแต่เกิด จนตาย องค์ความรู้ทั้งหมด คือ แนวทางการดำเนินการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งหมด

มนัส สุวรรณ (2563, หน้า 52) ได้อธิบายคำว่า “ศาสตร์พระราชา” คือ แนวคิดและแนวปฏิบัติที่สามารถนำพาให้สังคมโลกเป็นสังคมที่มีความสงบสุขอย่างยืนได้ ศาสตร์พระราชามิใช่แนวคิดหรือหลักการที่ “คิดใหญ่ ทำใหญ่” แต่เป็นแนวคิดและหลักการที่คิดใหญ่ แต่เริ่มจากระดับครอบครัว ชุมชน ไปสู่สังคมประเทศ โดยเน้นการบูรณาการแบบองค์รวม สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ “ศาสตร์พระราชา” เน้นความเป็นธรรมชาติที่ก่อเกิดระบบความสมดุลและยั่งยืนตามมา ซึ่งศาสตร์พระราชา จัดว่าเป็นศาสตร์หรือเป็นองค์ความรู้ที่ผ่านกระบวนการศึกษา ค้นคว้าและทดลองตามวธีการทางวิทยาศาสตร์ ฉลาดรู้ในการบรูณาการอย่างลงตัวระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ “ศาสตร์ชาวบ้าน”เข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ที่เรียกว่าเป็น “ศาสตร์สากล” จนได้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practices) จนนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข พอเพียงและยั่งยืน นอกจากนี้ความสำเร็จของการพัฒนาตามหลักการและแนวคิด “ศาสตร์พระราชา” ที่เกิดจากวิเคราะห์และสรุป ศาสตร์พระราชา ในเอกสารทางวิชาการสืบสานศาสตร์พระราชา ฉบับที่ 6 ศูนย์ศึกษาศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

- ศาสตร์พระราชา เป็นหลักการและแนวคิดที่สามารถสร้างความสุขอย่างยั่งยืนให้เกิดได้จริงสำหรับผู้ที่น้อมนำไปปฏิบัติ มิใช่หลักการที่เพ้อฝันแต่เป็นหลักการที่เป็นจริง

- ศาสตร์พระราชา เป็นหลักการและแนวคิดที่ไม่มีความสลับซับซ้อน เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

- ศาสตร์พระราชา เป็นหลักการและแนวคิดที่ไม่เน้นการเปลี่ยนแปลงวิถีดั้งเดิมของท้องถิ่น
- ศาสตร์พระราชา เป็นหลักการและแนวคิดที่ไม่เน้นการใช้เทคโนโลยีชั้นสูง
- ศาสตร์พระราชา เป็นหลักการและแนวคิดที่มุ่งเน้นการสร้างความสมดุล ยั่งยืน
- ศาสตร์พระราชา เป็นหลักการและแนวคิดการพัฒนาที่เริ่มต้นจากระดับล่างคือครอบครัว

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ศาสตร์พระราชา หมายถึง องค์ความรู้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้จากชุมชนในด้านต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จากองค์ความรู้ที่พระองค์ทรงดำริ ริเริ่ม คิดค้น ยังรวมไปถึงพระอัจฉริยะภาพของพระองค์ เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ เกิดความสุขแก่ปวงชนชาวไทย และการพัฒนาประเทศ

2.2.2 ความเป็นมาของศาสตร์พระราชา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2489 ซึ่งหลังจากพระองค์ทรงครองราชย์ พระองค์ได้ทรงเปลี่ยนสาขาการศึกษาจากสาขาวิศวกรรมศาสตร์มาเป็นทรงศึกษาด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทางการปกครองการบริหารและกฎหมายมาใช้ประโยชน์ นอกจากนั้นพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ เพื่อทรงทราบลักษณะการดำเนินการของประเทศต่าง ๆ ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า พระองค์มีพระราชประสงค์ที่จะศึกษาสภาพความเป็นอยู่การปกครองรวมได้ว่า พระองค์มีพระราชประสงค์ที่จะศึกษาสภาพความเป็นอยู่การปกครองรวมถึงวิธีการดำเนินการให้การดำรงอยู่ของประชาชนในประเทศนั้น ๆ เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับเมืองไทยต่อไป

เมื่อเสด็จนิวัติพระนครและประกอบพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 พระองค์ได้มีพระปฐมบรมราชโองการในพระราชพิธีว่า “...เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม...” ซึ่งในช่วงแห่งการครองราชย์ของพระองค์ก็ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนองพระปฐมบรมราชโอการนี้ ตลอดระยะเวลา 70 ปี แห่งการครองราชย์ กฎหมายและรัฐศาสตร์ ใน พ.ศ. 2489 แสดงถึงการเตรียมพระองค์ด้านวิชาความรู้เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชภารกิจที่จะมีขึ้นในฐานะพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย

ลักษณะที่ทรงดำเนินการ

ลักษณะของกิจที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงดำเนินการเพื่อให้พสกนิกรของพระองค์มีความเป็นอยู่ที่ดี อาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ (คณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2560 หน้า 8-9) มีดังนี้

1. การสอนหรือชี้แนะ

ตลอดระยะเวลาของการครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ทรงใช้โอกาสต่าง ๆ ในการปลูกฝังความรู้ คุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ปลูกฝังความคิด

การประพฤติปฏิบัติตน การสร้างศักยภาพ การส่งเสริมความเป็นไทย สร้างความรักความสามัคคี ปลูกฝังความรักชาติ โดยผ่านพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส โดยเฉพาะพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาของทุกปี การสร้างสถานศึกษา การมอบทุนการศึกษา การให้หลักการทำงาน การสร้างศูนย์เรียนรู้ คือ “ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสือพระราชนิพนธ์แปลและบทเพลงพระราชนิพนธ์ รวมถึงการครองตนเป็นแบบอย่างเพื่อสร้างเสริมให้สังคมไทยมีความเป็นอยู่อย่างปกติสุขและสามารถพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้ดี

2. การแก้ปัญหา

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในทางกายภาพตามสภาพภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อมและสังคม พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาพิจารณาแก้ไขปัญหาโดยผ่านโครงการต่าง ๆ กว่าสี่พันโครงการ ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาในด้าน น้ำ ดิน ป่า สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การประกอบอาชีพ พลังงาน การจราจร การสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์หรือ นวัตกรรมใหม่ โดยนำองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประกอบพระบรมราชวินิจฉัย ใช้วิธีการที่เหมาะสม ทั้งเชิงวิชาการในการแก้ปัญหานั้นและรวมถึงวิธีการทางด้านสังคม เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมตามมา รวมถึงการสร้าง “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ต่าง ๆ เพื่อการถ่ายทอดความรู้ต่อไป

3. การให้ความยั่งยืน

นอกจากทรงใช้วิธีการสอนหรือทรงชี้แนะเพื่อสร้างสังคมที่ดีและทรงแก้ไขปัญหาเฉพาะกรณีแล้ว ยังทรงค้นคว้าหาหลักการและวิธีการที่จะสร้างความยั่งยืนให้แก่พสกนิกร เพื่อให้สามารถดำรงชีพได้ดีในสภาวะปกติ และไม่ตกอยู่ในภาวะอันตรายร้ายแรง หากในอนาคตมีภัยจากภาวะที่ประเทศไทยไม่อาจควบคุมได้ พสกนิกรทั้งหลายจะได้ไม่มีความเดือดร้อน และสามารถดำรงชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยได้พระราชทานหลักสำคัญ 2 อย่าง ได้แก่ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ซึ่งผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงคือ เกษตรกร ผู้ได้รับประโยชน์โดยอ้อม คือ ผู้บริโภคทั่ว ๆ ไป และ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งใช้ได้กับพสกนิกรทุกสาขาอาชีพ โดยประชาชนต่าง ๆ ทั่วโลกอาจนำไปใช้ประโยชน์ได้ด้วย

2.2.3 ประเภทของศาสตร์พระราชา

คณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (2560, หน้า 14-15) ได้วิจัยเรื่อง ศาสตร์พระราชา แล้วสรุปเกี่ยวกับการจัดประเภทของศาสตร์พระราชาได้ 3 ประเภท

1. แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา ประกอบด้วย

1.1 แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาโดยมิติ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

1.2 แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาโดยมิติ “ภูมิสังคม”

1.3 แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาโดยมิติ “การสร้างคนด้วยการศึกษาและการเรียนรู้”

1.4 แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาโดยมิติ “หลัก 3 ป.”

1.5 แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาโดยมิติ “หลักการทรงงาน 23 ข้อ”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ทรงงานเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของเหล่าพสกนิกรมีอยู่อย่างมากมาย เป็นเวลายาวนานกว่าพระมหากษัตริย์องค์ใดในราชวงศ์จักรี การนำพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่ทรงประกอบขึ้น เพื่ออธิบายให้เห็นเป็นภาพที่ชัดเจน สามารถดำเนินการได้ในมิติต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาโดยมิติ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

หนึ่งในหลักการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระราชทานเพื่อการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ของประเทศ ที่ถือว่าเป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยมีความเป็นมาและสาระสำคัญ ดังนี้ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นยุทธศาสตร์พระราชทานให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ได้รับการยอมรับในการเผยแพร่และเป็นที่เข้าใจกัน คือ เป็นกรณีที่พระองค์ได้พระราชทานให้แก่หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงาน แต่ยุทธศาสตร์นี้เป็นที่ทราบกันว่าเป็นพระอัจฉริยภาพที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้แก่เหล่าข้าราชการใต้เบื้องพระยุคลบาทได้ประจักษ์ถึงผลสัมฤทธิ์แห่งยุทธศาสตร์นี้มาเป็นเวลานานแล้ว โดยจะเห็นได้จากพระราชกรณียกิจในการทรงงานต่าง ๆ เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป

จากพระราชกรณียกิจในการที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงแก้ปัญหาในสถานที่ต่าง ๆ พระองค์จะทรงศึกษาเพื่อทรงทราบข้อมูลก่อน เมื่อได้ข้อมูลพอสมควรก็จะเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พื้นที่ โดยจะเห็นว่าการทรงงานของพระองค์ในพื้นที่นั้น ในพระหัตถ์จะมีแผนที่ ดินสอ เพื่อทรงเปรียบเทียบในพื้นที่จริง หากไม่ถูกต้องจะทรงแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลหรือเป็นการกำหนดพิกัดต่าง ๆ ไว้ใช้ประโยชน์ที่สำคัญทรงใช้กล้องถ่ายรูป บันทึกภาพในสถานที่จริงและอาจทรงใช้กล้องส่องทางไกลร่วมด้วย ตลอดจนการที่พระองค์ทรงสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากข้าราชการที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะจะทรงสอบถามจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อนำไปประกอบพระราชวินิจฉัยในการแก้ไขปัญหา การเข้าไปทรงงานในพื้นที่จึงเป็นกรณีที่พระองค์ทรงเก็บข้อมูล ทั้งทางด้านกายภาพและข้อมูลทางด้านสังคม ในอีกทางหนึ่งก็จะเป็นการสร้างความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของฝ่ายราชการผู้ปฏิบัติการรวมถึงทรงสอบถามข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าทรงดำเนินการเพื่อ “เข้าใจ” และขณะเดียวกันก็เป็นการ “เข้าถึง” ด้วย และหลังจากนั้น จึงเป็นการเข้าแก้ปัญหาตามที่พระองค์ได้ทรงกำหนดแนวทาง คือ การ “พัฒนา” ดังตัวอย่างที่มีอยู่อย่างมากมาย สรุปได้ดังนี้

เข้าใจ : ทำอะไรต้องเข้าใจปัญหา เข้าใจหนทางแก้ไข เข้าใจกระบวนการจัดการ และปรับความเข้าใจระหว่างผู้ให้และผู้รับเสียก่อน ให้เข้าใจซึ่งกันและกัน

เข้าถึง : เมื่อเข้าใจระหว่างกันทุกประการครบถ้วนแล้ว ต้องเข้าถึงการกระทำ สร้างความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เข้าถึงเครื่องไม้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ และความสามัคคีร่วมจิตร่วมใจของผู้ปฏิบัติ ร่วมมือร่วมไม้กันทำงาน

พัฒนา : เมื่อต่างฝ่ายต่างเข้าใจกันแล้ว เข้าถึงกันแล้ว การพัฒนาก็จะดำเนินการไปอย่างยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบที่ติดลบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง หากแต่นำไปสู่ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

2. แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาโดยมิติ “ภูมิสังคม”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อค้นคว้าวิจัยแสวงหารูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพ “ภูมิสังคม” ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งสภาพพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คน จุดประสงค์หนึ่งในการจัดตั้งศูนย์การศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คือ การศึกษา ทดลอง แนวทางการพัฒนาแบบบูรณาการ เห็นได้จากการนำหน่วยงานต่างกอง ต่างกรม ต่างกระทรวงมาทำงานเป็นคณะร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เป็นการผสมผสานความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อประชาชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก ถือเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดต่อสื่อสาร ระหว่างบุคคล 3 กลุ่ม คือ นักวิชาการ นักปฏิบัติการ และประชาชน

3. แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาโดยมิติ “การสร้างคนด้วยการศึกษาและการเรียนรู้”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาและการเรียนรู้ของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ฉะนั้นการดำเนินงานทางด้านการศึกษาของพระองค์จะทรงมุ่งเน้นการอุดช่องว่างทางการศึกษาที่ภาครัฐ อาจจัดบริการทางการศึกษาเข้าไปยังไม่ถึง เช่น ในพื้นที่ที่มีปัญหาทางความมั่นคง พระองค์ก็จะทรงดำริให้มีระบบการศึกษาที่ดำเนินการเป็นการเฉพาะอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น พระองค์ก็ทรงส่งเสริมการศึกษาหรือวิจัยงานต่าง ๆ ที่ก่อประโยชน์แก่ประเทศชาติในสาขาต่าง ๆ ในหลายด้าน ทรงก่อตั้งทุน การมอบทุน มอบรางวัลในสาขาต่าง ๆ หลายสาขา นอกจากการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว พระองค์ได้ทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ

อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ (2560, หน้า 22) ได้กล่าวถึงวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อธิบายบทความเรื่อง เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา : วิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ไว้ว่า จุดเริ่มของคำว่า “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” อยู่ที่พื้นที่พรุแฆแฆ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีเนื้อที่ประมาณ 11,000 ไร่ เป็นพื้นที่พรุเสื่อมโทรม มีน้ำท่วมขังเกือบตลอดทั้งปี ใช้ประโยชน์ไม่ได้ ถูกปล่อยรกร้างมานาน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จพระราชดำเนิน ได้ทรงศึกษา

แผนที่ ศึกษาสภาพภูมิศาสตร์ หลังจากนั้นได้ทรงสนทนากับวาเด็ง ปูเต๊ะ ซึ่งได้ตอบคำถามถวายพระองค์ ได้ให้ข้อมูลของพระองค์ โดยที่ทรงศึกษาจน เข้าใจ อย่างถ่องแท้ ทรงเยี่ยมเยียนราษฎรจนได้รับการยอมรับ และมีผู้ถวายที่ดินเพื่อเข้าร่วมโครงการพระราชดำริเรียกว่าทรงงานอย่าง เข้าถึง นำมาสู่การพัฒนาที่ได้ผลในท้ายที่สุด ซึ่งมิใช่เกิดขึ้นจากเรื่องการแก้ปัญหาความขัดแย้งของ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั่นเอง ซึ่งสรุปไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

1. เข้าใจ (Understanding) นั้นประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ คือ 1. การใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (Existing data) 2. การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) 3. การวิเคราะห์และวิจัย (Analytics and Research) และ 4. การทดลองจนได้ผลจริง (Experiment till actionable results)

2. เข้าถึง (Connecting) นั้นประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ คือ 1. ระเบิดจากข้างใน (Inside-out blasting) 2. เข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (Understand target) และ 3. สร้างปัญญา (Educate)

3. พัฒนา ยึดแนวพระราชดำริในการพัฒนานั้นเมื่อทรงเข้าใจ เข้าถึง แล้วจึงพัฒนานั้น ทรงมีหลักการสำคัญ คือ 1. เริ่มต้นด้วยตนเอง (Self-initiated) 2. พึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance) และ 3. ต้นแบบเผยแพร่ความรู้ (Prototype and role model)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561, หน้า 27) ได้อธิบายเกี่ยวกับ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” วิถีแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

“เข้าใจ” คือการทำอะไรต้องมีความเข้าใจหรือเกิดปัญญารู้ข้อมูลพื้นฐานหรือความจริงทั้งหมดก่อน ในทุกมิติทั้งภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต การค้นหารากของปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการแสวงหาความรู้ เช่น การเข้าไปพูดคุย สร้างความคุ้นเคย คลุกคลีกับคนในพื้นที่ศาสตร์พระราชา การวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้านจากคนในพื้นที่ที่ประสบปัญหาจริง และไม่ได้หมายเพียงถึงการที่ข้าราชการต้องเข้าใจชาวบ้านในพื้นที่เท่านั้น แต่หมายรวมถึงข้าราชการผู้ปฏิบัติต้องทำให้บรรดาชาวบ้านในพื้นที่เข้าใจข้าราชการผู้ปฏิบัติ เข้าใจการทำงาน เข้าใจประโยชน์โภคผล ข้อดีข้อเสียในฐานะผู้รับผลกระทบ ผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย

“เข้าถึง” เป็นเรื่องการสื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วม โดยมุ่งสื่อสารสร้างความเข้าใจและความมั่นใจกับชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามากที่สุด โดยผู้พัฒนาจะต้องมีจิตใจหรือรู้สึกถึงปัญหา ความทุกข์ ความเจ็บปวดของคนในพื้นที่ และเกิดสำนึกร่วมฝ่าฟันปัญหาต่าง ๆ ไปด้วยกัน โดยยึดมั่นในความจริงที่ว่าไม่ว่ามนุษย์จะแตกต่างทางเชื้อชาติ สีผิว ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม แต่เราทุกคนเป็นมนุษย์เหมือนกัน นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติต้องเข้าถึง “ใจ” คืออยู่ในใจของชาวบ้านในพื้นที่อย่างประทับใจในความถูกต้องดีงาม ปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและจารีตประเพณี บนพื้นฐานของการ

ให้เกียรติและให้อภัยซึ่งกันและกัน เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้เทคนิควิธีที่แยบยล หากมีปัญหาอุปสรรคก็พร้อมที่จะร่วมมือแก้ไข ไม่ใช่หลีกหนีหรือปล่อยให้เป็นหน้าที่ความรับผิดของผู้ร่วมงาน

"พัฒนา" คือการใช้ทักษะการบริหารจัดการที่สามารถรวมปัจจัยต่าง ๆ เช่น ทุน คน องค์ความรู้เทคโนโลยี ศาสนา วัฒนธรรม มาช่วยพัฒนาคน สังคม และประเทศให้ดีขึ้นเจริญขึ้น การพัฒนาที่ถูกต้องจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นพื้นฐาน และมีการเข้าถึงเป็นพลังขับเคลื่อน ทำให้เกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และไม่ได้จำกัดเพียงการพัฒนาวัตถุหรือการทำให้เกิดบริโภคนิยมแต่ต้องเป็นการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการอย่างแท้จริง ด้วยการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเสริมสร้างทำให้เจริญ หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปในทางที่ดีขึ้น ด้วยมาตรการที่ถูกต้องตามหลักวิชา ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้ผลของการพัฒนาที่ทำนั้นเกิดประโยชน์สูงสุด และจะละเลยสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนา "จิตใจ" ของทั้งข้าราชการและชาวบ้านไม่ได้

2.2.4 หลักการและกระบวนการศาสตร์พระราชา

สมชัย จิตสุชน (2559, หน้า 12) กล่าวว่า ศาสตร์พระราชา คือ แนวปฏิบัติที่มีกระบวนการที่เป็นเอกลักษณ์ คำนึงถึงบริบททางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละพื้นที่ แก้ปัญหาแบบองค์รวม ให้ความสำคัญกับความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการของคนในพื้นที่ตามหลักการทรงงานที่ว่า การพัฒนาจะต้อง "ระเบิดจากข้างใน" โดยแบ่งตามเป้าหมายเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ เพื่ออยู่รอด (Survival) พึ่งตนเอง (Self-reliance) และยั่งยืน (Sustainable) ดังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงตรัสถามชาวบ้านว่า "พอมีพอกิน" หรือไม่ แสดงว่าพระองค์ท่านทรงมีลำดับขั้นตอนการพัฒนาที่ชัดเจน และยังหมายถึงการเอาใจใส่ต่อคนจนที่สุด (Poorest the poor)

พลเอกประยุทธ์ จันโอชา (2559, ออนไลน์) กล่าวว่า ศาสตร์พระราชา มีหลักการครอบคลุม "จากนภา ผ่านภูผา สู่มหานที" สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างจริงจัง ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาสมดุลและสร้างความยั่งยืน

นอกจากนี้แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงเป็นกษัตริย์ตั้งด้วยทศพิธราชธรรม และยังทรงเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต และการทำงานแก่พสกนิกรของพระองค์และนานาประเทศอีกด้วย ผู้คนต่างประจักษ์ถึงพระอัจฉริยะภาพของพระองค์และมีสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้ ซึ่งแนวคิดหรือหลักการทรงงานของพระองค์ก็มีความสำคัญ โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2550, หน้า 33) สรุปไว้ 23 ข้อ ดังนี้

1. จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ

ทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบจากข้อมูลเบื้องต้น ทั้งเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และตรงตามเป้าหมาย

2. ระเบิดจากภายใน

จะทำการใด ๆ ต้องเริ่มจากคนที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ต้องสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้เกิดความเข้าใจและอยากทำ ไม่ใช่การสั่งให้ทำ คนไม่เข้าใจก็อาจจะไม่ทำก็เป็นได้ ในการทำงานนั้นอาจจะต้องคุยหรือประชุมกับลูกน้อง เพื่อนร่วมงานหรือคนในทีมเสียก่อน เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายและวิธีการต่อไป

3. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก

ควรมองปัญหาภาพรวมก่อนเสมอ แต่เมื่อจะลงมือแก้ปัญหานั้นควรมองในสิ่งที่คนมักจะมองข้ามแล้วเริ่มแก้ปัญหาจากจุดเล็ก ๆ เสียก่อน เมื่อสำเร็จแล้วจึงค่อย ๆ ขยับขยายแก้ไปเรื่อย ๆ ทีละจุด เราสามารถเอามาประยุกต์ใช้กับการทำงานได้ โดยมองไปที่เป้าหมายใหญ่ของงานแต่ละชิ้น แล้วเริ่มลงมือทำจากจุดเล็ก ๆ ก่อน ค่อย ๆ ทำ ค่อย ๆ แก้ไปทีละจุดด งานแต่ละชิ้นก็จะลุลวงไปได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ “ถ้าปวดหัวคิดอะไรไม่ออก ก็ต้องแก้ไขการปวดหัวนี้ก่อน มันไม่ได้แก้อาการจริงแต่ต้องแก้ปัญหาที่ทำให้เราปวดหัวให้ได้เสียก่อน เพื่อจะให้อยู่ในสภาพที่ดีได้”

4. ทำตามลำดับขั้นตอน

เริ่มต้นจากการลงมือทำในสิ่งที่จำเป็นก่อน เมื่อสำเร็จแล้วก็เริ่มลงมือที่จำเป็นลำดับต่อไปด้วยความรอบคอยและระมัดระวัง ถ้าทำตามหลักนี้ได้งานทุกสิ่งก็จะสำเร็จได้โดยง่าย ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดของประชาชนเสียก่อน ได้แก่ สุขภาพ สาธารณสุข จากนั้นจึงเป็นเรื่องสาธารณูปโภคพื้นฐาน และสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์สูงสุด ดังพระบรมราโชวาทของในหลวงรัชกาลที่ 9 พระราชทานเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517

> “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน ใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควรสามารถปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป”

5. ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์

การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอคน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน “การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ ในสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอ

ของคนเอรา จะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำเข้าไปดูว่า เขาต้องการอะไรจริง ๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง

6. ใช้วิธีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิธีคิดอย่างองค์รวม คือ การมองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดอย่างเป็นระบบครบวงจร ทุกสิ่งทุกอย่างมีมิติเชื่อมต่อกัน มองสิ่งที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง

7. ไม่ติดตำรา

เมื่อเราจะทำการใดนั้น ควรทำงานอย่างยืดหยุ่นกับสภาพและสถานการณ์นั้น ๆ ไม่ใช่การยึดติดอยู่กับแค่ในตำราวิชาการ เพราะบางคนที่ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด บางครั้งเรายึดติดทฤษฎีมากจนเกินไปทำอะไรไม่ได้เลย สิ่งที่เราทำบางครั้งต้องโอบอ้อมต่อสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคมและจิตวิทยาด้วย

8. รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

ในการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงใช้หลักการในการแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถทได้เอง หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นมาแก้ไข ปรับปรุง โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ่งยากมากนัก ดังที่พระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

> “...ให้ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก โดยปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติจะได้ประหยัดงบประมาณ...”

9. ทำให้ง่าย

ทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุงและแก้ไขงาน การพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและที่สำคัญอย่างยิ่งคือ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและระบบนิเวศโดยรวม “ทำให้ง่าย”

10. การมีส่วนร่วม

ทรงเป็นนักประชาธิปไตย ทรงเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมแสดงความคิดเห็น “สำคัญที่สุดจะต้องหัดทำใจให้กว้างขวาง หนักแน่น รู้จักฟังความคิดเห็นแม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากคนอื่นอย่างฉลาด นั้นแท้จริงคือ การระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลายมาอำนวยการปฏิบัติบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง”

11. ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

> “...ใครต่อใครบอกว่า ขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม อันนี้ฟังจนเบื่อ อาจรำคาญด้วยซ้ำว่า ใครต่อใครมาก็บอกว่าขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่าให้ ๆ อยู่เรื่อยแล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้เป็นเพื่อส่วนร่วมนั้น มิได้ให้ส่วนรวมแต่อย่างเดียวเป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่จะมีส่วนรวมที่จะอาศัยได้...”

12. บริการที่จุดเดียว

ทรงมีพระราชดำริมากว่า 20 ปีที่แล้ว ให้บริหารศูนย์ศึกษาการพัฒนาหลายแห่งทั่วประเทศ โดยใช้หลักการ “การบริการรวมที่จุดเดียว: One stop service” โดยทรงเน้นเรื่องรู้รักสามัคคีและการร่วมมือ ร่วมแรงใจกัน ด้วยการปรับลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

13. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับทรัพยากรธรรมชาติ ทรงมองปัญหาธรรมชาติอย่างละเอียดถ โดยหากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติจะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือเราด้วย

14. ใช้อธรรมปราบอธรรม

ทรงนำความจริงในเรื่องธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงสภาวะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่ปกติ เช่น การบำบัดดน้ำเน่าเสีย โดยใช้ผักตบชวา ซึ่งมีตามธรรมชาติให้ดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ

15. ปลูกป่าในใจคน

การจะทำการใดสำเร็จต้องปลูกจิตสำนึกของคนเสียก่อน ต้องให้เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์กับสิ่งที่จะทำ “เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและจะรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง”

16. ขาดทุนคือกำไร

หลักการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่มีต่อพสกนิกรไทย “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎร

17. การพึ่งพาตนเอง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นด้วยการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้มีความเข้มแข็งพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นต่อไปก็คือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

18. พออยู่พอกิน

ให้ประชาชนสามารถอยู่อย่าง “พออยู่พอกิน” ให้ได้เสียก่อน แล้วจึงค่อยขยับขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป

19. เศรษฐกิจพอเพียง

เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ พระราชทานพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้ดำเนินไปบน “ทางสายกลาง” เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งปรัชญานี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งระดับบุคคล องค์กร และชุมชน

20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน

ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อย ก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ

21. ทำงานอย่างมีความสุข

ทำงานต้องมีความสุขด้วย ถ้าเราทำอย่างไม่มีความสุขเราจะแพ้ แต่ถ้าเรามีความสุขเราจะชนะ สนุกกับการทำงานเพียงเท่านั้น ถือว่าเราชนะแล้ว หรือจะทำงานโดยคำนึงถึงความสุขที่เกิดจากการได้ทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นก็สามารถทำได้

22. ความเพียร

การเริ่มต้นทำงานหรือทำสิ่งใดนั้นอาจจะไม่ได้มีความพร้อม ต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่น ดังเช่นพระราชนิพนธ์ “พระมหาชนก” กษัตริย์ผู้เพียรพยายามแม้จะไม่เห็นฝั่งก็จะว่ายน้ำต่อไป เพราะถ้าไม่เพียรว่ายน้ำก็จะตกเป็นอาหารปู ปลาและไม่ได้พบกับเทวดาที่ช่วยเหลือมิให้จมน้ำ

23. รู้ รัก สามัคคี

รู้ คือ รู้ปัญหาและรู้วิธีแก้ปัญหานั้น รัก คือ เมื่อเรารู้ถึงปัญหาและวิธีแก้แล้ว เราต้องมีความรักที่จะลงมือทำ ลงมือแก้ไขปัญหานั้น และสามัคคี คือ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไม่สามารถลงมือทำคนเดียวได้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกัน

ปนัดดา ดิศกุล (2560, หน้า 38) กล่าวว่า สังคมไทยเป็นสังคมแห่งวิริยภาพโดยเอกลักษณ์ กล่าวคือ เป็นสังคมของผู้คนที่มีความเพียร ซื่อตรง ไม่เอารัดเอาเปรียบ คนไทยเป็นสุภาพชนที่เป็นแบบอย่างแก่กันมาแต่เก่าก่อน มีความรู้รักสามัคคี ตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ สังคมไทยถือเป็นการเรียนรู้ตามพระราชจริยวัตร พระอัจฉริยะภาพ และพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อความเป็นสิริมงคลของปวงชน

สรุปได้ว่า หลักการและกระบวนการของศาสตร์พระราชานั้นคือ กระบวนการที่เป็นเอกลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่พระองค์ทรงถือปฏิบัติอย่างเป็นลำดับขั้นตอนตามหลักการทรงงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3.1 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 8) ให้ความหมาย ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน อย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียน

เป็นคนเก่ง คนดีมีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่างๆ ได้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559, หน้า 12-17) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลหลัก ในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่ปรึกษา หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน การดูแลช่วยเหลือหมายรวมถึง การส่งเสริม ป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2559, หน้า 7) ให้ความหมายความหมายของระบบดูแลว่า กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมี ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น และครูแนะแนวเป็นบุคลากรหลัก และให้ความหมายของ การดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และพัฒนานักเรียนและครูให้มีสุขภาวะทางใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 8) ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มุ่งเน้นให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน อย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้

ปรมาภรณ์ สนธิ (2560, หน้า 18) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นระบบ แบบแผน มีขั้นตอนในการดำเนินงาน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลหลักร่วมกับบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา ในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและให้นักเรียนมีคุณภาพที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็งและปลอดภัย

สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561, หน้า 13) ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า หมายถึง กระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาดำเนินการ

ธิตินัดดา สิงห์แก้ว (2562, หน้า 18) กล่าวถึงความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักและมีกระบวนการขั้นตอนการทำงาน

อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะป้องกัน แก้ไขปัญหา รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกกลุ่ม ได้แก่ นักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีปัญหาและกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ อย่างเป็นระบบ ขั้นตอน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้ง ภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน

2.3.2 ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สุทัศน์ เอี่ยมแสง (2558, หน้า 9) กล่าวถึง ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนาป้องกัน และแก้ปัญหา เพื่อเพิ่มศักยภาพให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีวิถีชีวิตที่พอเพียง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ทั้งทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนมีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากอดีต ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ซึ่งการแก้ไขปัญหาไม่ใช่หน้าที่ของสถานศึกษาอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 3-7) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า เด็กและเยาวชนยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคม เช่น ติดการพนัน นิยมเสี่ยงโชค การมั่วสุมในหอพักไม่ชอบไปโรงเรียน หนีเรียน ทำร้ายรังแกกันเอง หมกมุ่นกับสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ นิยมบริโภคอาหารกรุบกรอบ อาหารที่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ เครียด ซึมเศร้า มองโลกในแง่ร้ายไม่สนใจต่อปัญหาสังคม อย่างไรก็ตามสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นผลมาจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยเสี่ยงต่อสภาพครอบครัว

สภาพครอบครัวเป็นสภาพที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน พฤติกรรมเป็นปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม ส่งเสริมให้แสดงออกในทางที่ไม่ถูกต้อง ปล่อยปละละเลย เรียนรู้การใช้ความรุนแรงจากสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ผู้ปกครองบีบบังคับ ความสมัครสมานสามัคคี เติบโตในท่ามกลางความสับสน ไม่คาดหวังขาดการอบรมบ่มนิสัยและไม่มีจุดหมายปลายทางในชีวิต

2. ปัจจัยเสี่ยงจากโรงเรียน

โรงเรียนเป็นบ้านหลังที่สองของเด็ก เป็นบ่อเกิดของคุณงามความดีโดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพความรู้ ความสามารถของเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคมแต่โรงเรียนจำนวนไม่น้อยยังขาดความพร้อมที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเป็นคนที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหวังของสังคม จากการติดตามพบว่า โรงเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างจริงจัง ขาดการจัดการที่เหมาะสม

ต่อการพิทักษ์ปกป้องคุ้มครองและให้การดูและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเท่าทันทั่วถึง ถูกต้องและเป็นธรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ความสำคัญกฎระเบียบมากกว่าชีวิตของนักเรียน พัฒนาผู้เรียนโดยไม่คำนึงถึงองค์รวมตลอดถึงการจัดการกับปัญหาของนักเรียนโดยขาดการมีส่วนร่วมและยังเลือกใช้ความรุนแรงในการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน

3. ปัจจัยเสี่ยงจากชุมชนและสังคม

ความล้มเหลวในชีวิตเด็กและเยาวชน เป็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจและต้นทุนทางความรู้สึกของผู้ปกครองอย่างประเมินค่าไม่ได้ สังคมไทยยังละเลยต่อการจัดระเบียบแบบแผนในชุมชน ชุมชนอ่อนแอขาดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในสังคมต่างคนต่างอยู่ เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ปล่อยให้มีการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กและเยาวชน ยอมรับการเติบโตและขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ไม่สร้างสรรค์ ละเลยต่อปัญหาของเด็กและเยาวชน ไม่ให้ความสำคัญต่อท่าทีของเด็กและเยาวชน มองเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาด้วยทัศนะและท่าทีที่ตอกย้ำซ้ำเติม

4. ปัจจัยเสี่ยงจากเพื่อน

เพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อชีวิตเด็กและเยาวชน เป็นธรรมชาติที่เด็กและเยาวชนทุกคนต้องมี แต่เพื่อนก็เป็นดาบสองคมที่อาจทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยก้าวพลาด เช่น เพื่อนที่มีนิสัยเกเร เป็นอันธพาล เสเพล สามะเลเทเมา การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางก้าวร้าว เสี่ยงภัย มั่วสุม เบี่ยงเบน หรือการได้รับแรงบีบคั้น กดดัน ข่มขู่หรือการไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งสภาพการดังกล่าวล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น

5. ปัจจัยเสี่ยงต่อบุคลิกภาพหรือตัวนักเรียน

เด็กและเยาวชนแต่ละคนมีภาวะด้านพัฒนาการแตกต่างกัน มีบุคลิกภาพภายในและภายนอกตามสภาพความเป็นตัวตนที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น มีข้อจำกัดเกี่ยวกับพัฒนาการทางสมองและการรับรู้ มีความตระหนักในคุณค่าความสำคัญของตนเอง ขาดทักษะในการคิด บกพร่องทางการเรียนรู้ ปฏิเสธค่านิยมหรือหลักศาสนาที่คนส่วนใหญ่นับถือ ไม่มีทักษะในการสื่อสาร ปฏิเสธไม่เป็น ควบคุมอารมณ์และความเครียดไม่ได้ รวมทั้งการมีปัญหาทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต

สุภัสสร สุริยะ (2562, หน้า 10) กล่าวถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและมีข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียนทุกด้าน เช่น ด้านการเรียน ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว เป็นต้น โดยข้อมูลดังกล่าว อาจได้มาจากวิธีการและเครื่องมือ ซึ่งได้แก่ระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านเด็ก เพื่อที่จะนำข้อมูลของนักเรียนมาเป็นข้อมูลของนักเรียนนั้นมาเป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือ

ธิตินัดดา สิงห์แก้ว (2562, หน้า 12-13) กล่าวถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน มีขอบข่ายโครงสร้างในการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือ

ที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ หลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ เป็นการพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมีวิถีชีวิตที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจและมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการดำเนินงานตามเหมาะสม เป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อส่งเสริม พัฒนาควบคุมและแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันและเป็นคนดีของสังคม

สรุปได้ว่า ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน มีขอบข่าย โครงสร้างในการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ หลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ เป็นการพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างการ จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมีวิถีชีวิตที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจและมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการดำเนินงานตามเหมาะสมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมพัฒนาควบคุมและแก้ไขความประพฤติของนักเรียน ให้อยู่ในระเบียบวินัย ให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันและเป็นคนดีของสังคม

2.3.3 วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2559, หน้า 7) กล่าวว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคน ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เสนอวัตถุประสงค์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1) เพื่อเป็นการวางกรอบในการดำเนินงานให้อยู่ในขอบเขตที่ต้องการ ไว้เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชนมีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานการปฏิบัติงานสามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559, หน้า 4) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้ 1) เพื่อให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้ 2) เพื่อส่งเสริมให้ครูที่ประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษา บุคลากรของโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 7) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ 1) เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อให้โรงเรียนกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครองชุมชนองค์กรและหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงานสามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

ณัฏฐ์ดนัย รุ่งกลิ่นขจรกุล (2559, หน้า 37) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. เพื่อการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้

2. เพื่อให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการทำงานร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนได้รับการดูแลและพัฒนาเป็นคนที่สมบูรณ์

ปรมาภรณ์ สนธิ (2560, หน้า 18) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่าเป็นการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ามาวางแผนการดำเนินงานขั้นตอนอย่างมีระบบ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สุภัสสร สุริยะ (2562, หน้า 12) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนทุกคนในสถานศึกษาได้รับการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือแนะนำ ให้คำปรึกษาและป้องกันแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบมีคุณภาพ จากครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนและสังคม

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีบุคลากรทั้งในโรงเรียน และหน่วยงานเกี่ยวข้องเข้ามาวางแผนการดำเนินงานขั้นตอนอย่างมีระบบ โดยใช้กระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้

2.3.4 ประโยชน์และคุณค่าของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บุปผาชาติ เข็มวิชัย (2558, หน้า 12) กล่าวว่า งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งต่อทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะเป็นการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจะลงไปสู่ตัวนักเรียนโดยตรง โดยการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานเพราะเป็นงานที่ต้องร่วมมือกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องใช้เทคนิคขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรมาภรณ์ สนธิ (2560, หน้า 20) กล่าวถึงประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่า นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือตรงกับสภาพปัญหาของแต่ละบุคคลเพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์อย่างเหมาะสมโดยการได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้นหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ธิตินัดดา สิงห์แก้ว (2562, หน้า 13) กล่าวถึงประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่า งานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียน ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยการ

บริหารจัดการ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานเพราะเป็นงานที่ต้องร่วมมือกัน เป็นงานที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อทุก ๆ ฝ่าย ตามขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ที่ถูกต้องเหมาะสม นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กล่าวมา งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อทุก ๆ ฝ่าย นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา สร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี

2.3.5 กระบวนและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2559, หน้า13-21) ได้อธิบายกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงมีเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกทาง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน หรือเกิดได้น้อยที่สุด

2. การคัดกรองนักเรียน การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาตามเกณฑ์คัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือสังคมคาดหวังต่อไป

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

5. การส่งต่อ ในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนนั้น อาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อ

ไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็ว หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งการส่งต่อ แบ่งเป็น 2 แบบ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 14-17) ได้อธิบายกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงานโดยมีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้วยความหลากหลายของนักเรียนและนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลายลักษณะ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูอาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกทาง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

2. การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด เช่น ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม อาจนิยามกลุ่มได้ดังนี้

1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา

2) กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี

3) กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกร องของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน

4) กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านอย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

3. การป้องกันและแก้ไขปัญห

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป การป้องกันและการแก้ไขบัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1) การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

2) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

4. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียน หรือชุมชนคาดหวังต่อไปการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

1) การจัดกิจกรรมโฮมรูม

2) การเยี่ยมบ้าน

3) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

4) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5. การส่งต่อ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพังความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไขซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือการคัดกรองนักเรียนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณีการส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นต้น

2) การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียน จะเป็นการแก้ปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาด้านพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น

นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ (2560, หน้า 4) กล่าวถึง กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

อัจฉรา สอนโว (2560, หน้า 7-8) กล่าวถึง กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3)การป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และ 5) การส่งต่อ

2.4 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียน

การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้

เป็นเวลาเกือบ 20 ปี ที่คนไทยรู้จักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ พระราชทานเป็นแนวทางในการนำพาประเทศไทยให้ข้ามพ้นผ่านวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 จนหลายภาคส่วนนำปรัชญานี้น้อมนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งกล่าวได้ว่า ศาสตร์พระราชา จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีพระราชดำรัส เมื่อปี พ.ศ. 2554 ไว้ว่า

> “เป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมให้คน

มีความสุข โดยคำนึงถึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้แต่วิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญ คือ นักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบและเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ”

อาจกล่าวได้ว่า ในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้นั้น สิ่งสำคัญที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ต้องคำนึงถึงเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนานั้น คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยนักพัฒนาจะต้องมีใจรัก มีความรับผิดชอบ ต่อเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน สภาพแวดล้อม และรวมไปถึงจิตใจของเพื่อนมนุษย์อีกด้วย

พลเอกประยุทธ์ จันโอชา (2559, ออนไลน์) กล่าวในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” ว่า ในการพัฒนาเศรษฐกิจสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้งการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมโลกทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลก เพื่อน้อมนำพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่ให้ประชาชน “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ของการพัฒนามาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ ประชาชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริงให้มีความกินดีอยู่ดีและยังเชื่อมโยง “ศาสตร์พระราชา” ในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP-Sufficiency economy) กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs- Sustainable development goals) ประสบความสำเร็จ ในการสร้างความตระหนักและการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศในระดับหนึ่ง เช่น โครงการหุบกะพง กังหันชัยพัฒนา โรงเรียนพระดาบส เป็นต้น

วิษณุ เครืองาม (2560, หน้า 65) กล่าวโดยสรุปว่า ศาสตร์พระราชา มีสิ่งที่พระองค์ทรงแนะนำที่เป็นปรัชญาอันยิ่งใหญ่ คือ กฎหมาย เป็นเพียงวิถีทางหนึ่งที่นำไปสู่ความยุติธรรม คือ ยุติธรรมเป็นเป้าหมายปลายทางกฎหมาย ซึ่งกฎหมายอาจเป็นเพียงวิธีการ อาจมีวิธีอื่นที่นำไปสู่เป้าหมายได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น อาจมีหลายวิธีในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในศาสตร์พระราชามีหลักวิชาต่าง ๆ ทั้งสังคม วิทยาศาสตร์ ปนอยู่ เพราะไม่ใช้ศาสตร์ที่ใช้สอบ หรือเพื่อปริญญา แต่เป็นสิ่งที่พัฒนาประเทศ โดยการทำเป็นระบบและขั้นตอนจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาล

กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการและขั้นตอนที่สำคัญ 5 ประการดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความสำคัญและมีขั้นตอนชัดเจน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

กรมสุขภาพจิต (2559, หน้า 7-10) กล่าวว่า ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมที่หลายหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้าน

ลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ ในการส่งเสริมพัฒนาการป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกทาง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาด ต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด ครูที่ปรึกษาควรเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. ด้านความสามารถ
    1.1 การเรียน
    1.2 ความสามารถอื่น ๆ
2. ด้านสุขภาพ
    2.1 ด้านร่างกาย
    2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม
3. ด้านครอบครัว
    3.1 ด้านเศรษฐกิจ
    3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน
4. ด้านสารเสพติด
5. ด้านความปลอดภัย
6. ด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ เช่น ด้านเพศ ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ ดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ

ข้อมูลนักเรียน	รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ
1. ด้านความสามารถ 1.1 การเรียน	1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา 2. ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน 3. พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน ฯลฯ
1.2 ความสามารถอื่น ๆ	1. บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน 2. ความสามารถพิเศษ 3. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ฯลฯ
2. ด้านสุขภาพ 2.1 ด้านร่างกาย	1. ส่วนสูง น้ำหนัก 2. โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น ฯลฯ
2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม	1. อารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังลว 2. ความประพฤติ 3. พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น 4. บุคลิกภาพเก็บตัว ขี้อาย
3. ด้านครอบครัว 3.1 ด้านเศรษฐกิจ	1. รายได้ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง 2. อาชีพของผู้ปกครอง 3. ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน ฯลฯ
3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน	1. จำนวนพี่น้อง บุคคลในครอบครัว 2. สถานภาพของบิดา มารดา 3. บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน 4. ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว 5. ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม 6. ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัวหรือการใช้สารเสพติด การติดสุรา การพนัน ฯลฯ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ
4. ด้านสารเสพติด	1. พฤติกรรมที่แสดงออก พฤติกรรมในชั้นเรียน การใช้จ่าย
5. ด้านความปลอดภัย	1. สุขภาพและบุคลิกภาพ 2. สถานภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อม 3. ข้อมูลการเดินทาง 4. การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ฯลฯ

จุติกรณ์ นิสสัย (2558, หน้า 26) ด้านการรู้จักนักกเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การดำเนินงานรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการใช้ระเบียนสะสมที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถทางการเรียน ข้อมูลสุขภาพของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมเด็กที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน และการสัมภาษณ์นักเรียนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 17-22) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญ ด้วยนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมทำให้พฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษา มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกทาง คือการรู้ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน แก้ไขปัญหาของนักเรียน มิใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

2. ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ความสามารถ

2.1.1 ด้านการเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชา ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษาที่ผ่านมา พฤติกรรมการเรียน เช่น การมาเรียน เวลาเข้าชั้นเรียน

2.2 ด้านสุขภาพ

2.2.1 ด้านร่างกาย ได้แก่ ความปกติ ความพิการ หรือบกพร่องทางร่างกาย โรคประจำตัว ส่วนสูง น้ำหนัก เป็นต้น

2.2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม ได้แก่ อารมณ์ซึมเศร้าง วิตกกังวล ความประพฤติพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น บุคลิกภาพเก็บตัว ขี้อาย เป็นต้น

2.2.3 ด้านครอบครัว

1. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับในการมาเรียน รายได้บิดา มารดา ผู้ปกครอง ภาระหนี้สิน อาชีพของผู้ปกครอง

2. ด้านการคุ้มครองนักเรียน ได้แก่ การใช้สารเสพติด การติดสุรา การพนัน จำนวนพี่น้อง ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว บุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3. วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมหลากหลาย ด้านสุขภาพ ด้านความสามารถ และด้านครอบครัว ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่สำคัญ คือ

3.1 ระเบียนสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสาร ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษา พิจารณาทำความรู้จักนักเรียนเบื้องต้น โดยนักเรียนเป็นผู้กรองข้อมูล หากข้อมูลไม่เพียงพอ หรือมีข้อสังเกตบางประการก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากเพื่อน ๆ ของนักเรียน หรือครูท่านอื่น เป็นต้น รวมทั้งใช้เครื่องมือทดสอบต่าง ๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้ รูปแบบและรายละเอียดในระเบียนสะสมของโรงเรียนที่อย่างน้อยครอบคลุมข้อมูลทั้งด้านการเรียน ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ระเบียนสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงเป็นความลับ และเก็บไว้อย่างดี มิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่น ๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้ที่ครูที่ปรึกษาและมีตู้เก็บระเบียนสะสมให้เรียบร้อย ระเบียนสะสมควรเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา หรือ 6 ปีการศึกษา และส่งระเบียนสะสมไปยังครูที่ปรึกษาคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไป หรืออาจจัดครูที่ปรึกษาตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องจนจบมัธยมศึกษาในแต่ละตอน หรือจนจบ 6 ปีการศึกษาก็ได้

3.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมการปรับตัวที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับสภาพจิต มีความเที่ยงและความตรง จำนวนข้อไม่มาก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิต โดยแพทย์หญิงพรพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะที่ได้ทำการวิจัย ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณานักเรียน ด้านสุขภาพจิตมากขึ้น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในแถบยุโรป เพราะเพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงของแบบประเมินและหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) เด็กไทย แบบประเมินเด็กมี 3 ชุด คือ

3.2.1 ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมิน

3.2.2 ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน

3.2.3 ชุดที่เด็กประเมินตนเอง

ทั้ง 3 ชุด มีเนื้อหาและจำนวน 25 ข้อ เท่ากัน ทางโรงเรียนอาจเลือกใช้ชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียว หรือใช้ควบคู่กับชุดที่ผู้ประเมินเพื่อความแม่นตรงยิ่งขึ้น โดยใช้ระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างกันจากนักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือน ซึ่งเป็นไปได้ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุด พร้อมกันเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา

3.3 วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ ในกรณีที่ข้อมูลนักเรียนจากระเบียนสะสมแบบประเมินพฤติกรรมไม่เพียงพอ หรือกรณีจำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมอีก ครูที่ปรึกษาก็อาจใช้วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น

นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์คัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันแก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกทาง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

ณัฏฐ์ดนัย รุ่งกลิ่นขจรกล (2559, หน้า 53) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง วิธีการและเครื่องมือที่จะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ที่ปรึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว เครื่องมือครูที่ปรึกษาควรนำมาใช้ ได้แก่ ระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และวิธีการหรือเครื่องมืออื่น ๆ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพิ่มเติม

อัจฉรา สอนโว (2560, หน้า 8) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ไว้ว่า เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนในด้านความสามารถในการเรียนรู้ และความสามารถอื่น ๆ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และเศรษฐกิจ ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย ด้านพฤติกรรมทางเพศ ทั้งทางบวกและด้านลบ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และคัดกรองผู้เรียน

นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ (2560, หน้า 4) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ไว้ว่า เป็นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล คือ กระบวนการรวบรวมข้อมูลด้านการรู้จักนักเรียน ทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่เป็นปัจจุบันด้วยวิธีการ

ที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูล และการทดสอบ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานแตกต่างกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากรูปแบบต่าง ๆ การได้รู้จักข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับนักเรียนด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย พฤติกรรมทางเพศ และด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ทำให้สามารถนำไปวางแผนในการป้องกันช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานตระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนมีความสำคัญขั้นตอนชัดเจน โดยใช้วิธีการและเครื่องมที่มาตรฐาน เพื่อฒนานักเรียนให้บุคคลที่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 22) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญ การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวกับนักเรียนเพื่อเป็นการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

1.2 กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขตามกรณี

1.3 กลุ่มมีปัญหา คือนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหา ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน

1.4 กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะ แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกัน ภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องการให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

การจัดกลุ่มของนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษา ในการหาวิธีการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว โดยเฉพาะการแก้ปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียน เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งครูที่ปรึกษาที่ไม่ได้คัดกรองนักเรียนจะขาดความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ส่งผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนเองอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มปกติ แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่น ที่มีความไวต่อการรับรู้หรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้น ครูที่ปรึกษา

จะต้องระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกว่า ลูกหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มผิดปกติแตกต่างจากเพื่อนนักเรียน และเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ

2. แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน ให้อยู่ในดุลพินิจของครูที่ปรึกษา โรงเรียนควรมีการจัดประชุม การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน เพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา

การคัดกรองเป็นกิจกรรมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาต้องทำอย่างรอบคอบ และควรกำหนดช่วงเวลาของข้อมูลการคัดกรอง หากข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรทบทวนข้อมูลการคัดกรองใหม่และควรใช้ข้อมูลจากหลายจุด เพื่อความเที่ยงในการคัดกรองนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษา โดยการยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย

อัจฉรา สอนโว (2560, หน้า 8) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนไว้ว่า เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ที่ได้รับข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำมาวิเคราะห์คัดแยกกลุ่มนักเรียน โดยใช้การชี้วัดจากเครื่องมือคัดกรองนักเรียนของกรมสุขภาพจิตทั้งหมด 7 ด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคุ้มครองนักเรียน ด้านสารเสพติดและด้านระเบียบวินัย เพื่อจัดแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา ซึ่งจัดแบ่งโดยไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนเองถูกจัดอยู่ในกลุ่มใด ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูล ตามเกณฑ์การคัดกรองของกรมสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ

2. นักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูล ตามเกณฑ์การคัดกรองของกรมสุขภาพจิตอยู่ในกลุ่มเสี่ยง

3. นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การคัดกรองของกรมสุขภาพจิตอยู่ในกลุ่มมีปัญหา

นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ (2560, หน้า 4) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ไว้ว่า เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ (2561, หน้า 11) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนไว้ว่า สถานศึกษามีการประชุมเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน

ใช้วิธีการที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน ครูสามารถจำแนกนักเรียน ออกเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยงได้ มีความเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถแปลผลได้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ และมีการประสานงานกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

สุภัสสร สุริยะ (2562, หน้า 22) การคัดกรองนักเรียนเป็นการจัดกลุ่มเพื่อหาวิธีการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยการคัดกรองจะต้องทำด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่งเพื่อให้เกิดความชัดเจนและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษา และยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ซึ่งการคัดกรองนักเรียนมีประเด็นในการพิจารณาในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว ตัวอย่างดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ประเด็นการพิจารณาเพื่อจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน

ข้อมูลนักเรียน	ประเด็นการพิจารณา	แหล่งข้อมูล
1. ด้านความสามารถ 1.1 ด้านการเรียน	1. ผลการเรียนที่ได้และความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน 2. เอาใจใส่ความพร้อมในการเรียน 3. ความสามารถในการเรียน 4. ความสม่ำเสมอในการมาโรงเรียน เวลาที่มาโรงเรียนสม่ำเสมอ การเข้าชั้นเรียน	- ระเบียนสะสม - วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การได้รับข้อมูลจากครูที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน - แฟ้มสะสมผลงาน พฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน
1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ	1. การแสดงออกถึงความสามารถพิเศษที่มี 2. ความถนัด ความสนใจและผลงานในอดีตที่ผ่านมา 3. บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน 4. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ	
2. ด้านสุขภาพ 2.1 ด้านร่างกาย	1. ความปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน เป็นต้น	- ระเบียนสะสม - วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกต การสอบถามจากครู พยาบาล

ข้อมูลนักเรียน	ประเด็นการพิจารณา	แหล่งข้อมูล
	2. โรคประจำตัว 3. ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับส่วนสูง 4. ความสะอาดของร่างกาย	จากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง สำหรับนักเรียน ป.1-ม.3 สอบถามข้อมูลจากเพื่อน จากนักเรียนโดยตรง เป็นต้น
2.2 ด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรม	1. สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวลหรือซึมเศร้า 2. ความประพฤติ 3. พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเรียน ความสามารถพิเศษและการปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่การใช้สารเสพติด การลักขโมย การทำร้ายตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม	
3. ด้านครอบครัว 3.1 ด้านเศรษฐกิจ	1. ผู้หารายได้ให้ครอบครัว	- ระเบียนสะสม
	2. ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ภาระหนี้สิน 3. ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย 4. จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน	- วิธีการอื่น ๆ เช่น การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียนหรือจากนักเรียนโดยตรง เป็นต้น
4. ด้านอื่น ๆ เช่น เพศ เป็นต้น	1. พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีขึ้นหรือมีความไม่เหมาะสมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถ สุขภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน	- การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน - การสัมภาษณ์นักเรียน - จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น เพื่อนนักเรียน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อผลการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรอง โดยในการดำเนินการคัดกรองนักเรียนสถานศึกษามีการประชุมครูกำหนดเกณฑ์การคัดกรองเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้เป็นที่ยอมรับของครู ในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงช่วยให้ครูที่ปรึกษาทราบพฤติกรรมและแนวโน้มของพฤติกรรมนักเรียนที่รับผิดชอบ ทำให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจในตัวนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ประสานงานกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสามารถวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนและในแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีความสำคัญและมีขั้นตอนชัดเจน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

จุติกรณ์ นิสสัย (2558, หน้า 32) กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานจัดกิจกรรมสนับสนุนนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยการจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดกิจกรรมกีฬา และกิจกรรมลูกเสือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 17-22) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญ การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา มีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพ ตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

2. วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่กิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

2.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม อาจจัดที่ห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ทำให้มีบรรยากาศเสมือนบ้าน มีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัวและการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยกัน ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมโอมรูมจะช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น และป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย แนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม มีดังนี้

2.1.1 กำหนดกิจกรรมโฮมรูม มีการบันทึกในแบบบันทึกการจัดกิจกรรมหรือในแบบฟอร์มการบันทึกที่แยกออกมาต่างหากก็ได้ มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมและการจัดทำรายงาน โดยยึดความต้องการของนักเรียน สำรวจความต้องการของนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมพิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ให้เป็นเรื่องที่ทันสมัย การจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละครั้งควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐาน ทั้งก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปของการบันทึกการจัดกิจกรรมหรืออื่น ๆ

2.1.2 โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือมีคู่มือในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยมีจุดหมาย เนื้อหาสาระ ที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาดำเนินการให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัย โดยยึดหลักความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียน ในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

2.2 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เป็นการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ มีความสามารถมากขึ้นหรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน

ณัฏฐ์ดนัย รุ่งกลิ่นขจรกุล (2559, หน้า 66) กล่าวว่า การดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมนักเรียนได้ทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา เป็นการพัฒนานักเรียนตามความสามารถ ตามความต้องการและเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณภาพเพิ่มขึ้น แต่สำหรับนำเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหานั้น จำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายตามลักษณะความจำเป็นหรือปัญหาของนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องมีกิจกรรมที่ช่วยป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนกลุ่มนี้ให้กลับคืนสู่สภาพปกติสามารถใช้ชีวิตร่วมกับสังคมในปัจจุบันได้ โดยกิจกรรมหลัก ๆ ในการส่งเสริมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น

อัจฉรา สอนโว (2560, หน้า 8) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนไว้ว่า เป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนที่อยู่ในความดูแลไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลับมามีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ (2560, หน้า 4) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนไว้ว่า เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภูมิใจในตนเองด้านต่าง ๆ

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ (2561, หน้า 11) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนไว้ว่า สถานศึกษามีโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมทั้งนักเรียนกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง จัดประชุมผู้ปกครองนักรเยนทุกชั้นอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดทำรายงานการประชุมผู้ปกครอง เพื่อเป็นหลักฐานและนำเสนอผู้ปกครอง ส่งเสริมให้นักเรียนมีการวางแผนชีวิตในการเลือกอาชีพหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถนักเรียนและมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) ตามความต้องการของนักเรียน

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน คือ กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เพื่อส่งเสริมจุดเด่นและพัฒนาจุดด้อย เป็นรายบุคคลตามระดับความสามารถปัจจุบันของนักเรียน ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถปรับตัวเผชิญกับปัญหา ดำรงตนได้เหมาะสมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อวางแผนการดำเนินการร่วมกัน โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมร่วมกัน

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีความสำคัญและมีขั้นตอนชัดเจน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 17-22) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย ครูที่ปรึกษาควรเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน นอกจากนี้ทุกครั้งของการช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนานักเรียนให้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคมต่อไป

2. วิธีการและเครื่องมือป้องกันและแก้ไขปัญหา การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ

2.1 การให้การปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ เป็นการช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหาให้น้อยลง ทั้งความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนเองของนักเรียน ปัจจัยที่ช่วยให้การปรึกษามีประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีพื้นฐานและทักษะพื้นฐาน ดังนี้

2.1.1 จิตวิทยาวัยรุ่น

2.1.2 ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งร่ายกายและจิตใจ

2.1.3 กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้น ที่สำคัญคือ การสร้างสัมพันธภาพ การใช้คำถาม การรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึก การช่วยเหลือแก้ไข

2.1.4 แนวทางการแก้ไขปัญหาของนักเรียนในแต่ละลักษณะของปัญหา เช่น ด้านการเรียน สุขภาพ ครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การพนัน หนีเรียน เป็นต้น

2.2 การจัดกิจกรรม คือการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน นอกจากจะให้การปรึกษาเบื้องต้นแล้ว การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจำทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคน รวมทั้งผู้ปกครอง

3. ข้อที่พึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน มีดังนี้

3.1 การรักษาความลับ เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือ แก้ไข ต้องไม่นำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ-สกุลจริงของนักเรียน บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียนควรเก็บไว้ในที่เหมาะสม และสะดวกในการเรียกใช้ การรายงานการช่วยเหลือควรรายงานในส่วนที่ควรเปิดเผย ควรให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

3.2 การแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วน และหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ เพราะปัญหามิได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ปัญหาของนักเรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุเหมือนกัน และวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จจากนักเรียนคนหนึ่งก็อาจจะไม่เหมาะสมกับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล มีเพียงแต่แนวทางกระบวนการหรือทักษะช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ ฝึกฝน เพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

กรมสุขภาพจิต (2559, หน้า 26-27) กล่าวถึงวิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันและแก้ปัญหา ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.3 แสดงแนวทางการดำเนินการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา

สาระความรู้	แนวทางการดำเนินการ
การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนเป็นการช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลงทั้งด้านความรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การปรึกษาเบื้องต้นมีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐาน ดังนี้ 1. จิตวิทยาวัยรุ่น 2. ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั้งร่ายกายและจิตใจ	ผู้ให้คำปรึกษาควรมีความรู้และมีความพร้อมในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบ การให้คำปรึกษาจะต้องมีกระบวนการในการให้คำปรึกษา ดังนี้ กระบวนการให้คำปรึกษา 1. การสร้างสัมพันธภาพ 2. พิจารณาทำความเข้าใจปัญหา 3. กำหนดวิธีการดำเนินการป้องกันการให้ความช่วยเหลือนักเรียน 4. ยุติการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี มีคุณภาพนั้น ผู้ให้คำปรึกษาควรจะปฏิบัติดังนี้
3. กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้น ที่สำคัญคือ การสร้างสัมพันธภาพ การใช้คำถาม การรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึก 4. แนวทางการแก้ไขปัญหาของนักเรียนในแต่ละลักษณะของปัญหา เช่น ด้านการเรียน สุขภาพ ครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การพนัน หนีเรียน	4.1 รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาหรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก หรือโรงเรียนจัดอบรมให้ 4.2 หมั่นฝึกฝนทักษะการให้คำปรึกษาและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ 4.3 ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตารางที่ 2.4 แสดงแนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน

สาระความรู้	แนวทางการดำเนินการ
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน นอกจากจะให้การปรึกษาเบื้องต้นแล้ว การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคน	ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนได้หลายแนวทาง ซึ่งในที่นี้สรุปไว้ 5 แนวทางที่จำเป็นคือ 1. การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2. การใช้กิจกรรมในห้องเรียน 3. การใช้กิจกรมเพื่อนช่วยเพื่อน 4. การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม 5. การใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

ณัฏฐ์ดนัย รุ่งกลิ่นขจรกุล (2559, หน้า 70) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ปัญหาต้องดูแลช่วยเหลือเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา ซึ่งถือว่าเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม

อัจฉรา สอนโว (2560, หน้า 8) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ไว้ว่า เป็นการที่ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนวและโรงเรียนกำหนดแนวทางและหาวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาโรงเรียนต้องดูแล เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนให้เป็นปัญหาของสังคมต่อไป

นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ (2560, หน้า 4) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ไว้ว่า เป็นการดูแลเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันและหาวิธีการช่วยเหลือป้องกันโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนให้เป็นปัญหาสังคม

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ (2561, หน้า 11) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ไว้ว่า สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มเสี่ยงมีการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน มีการรายงานผลการป้องกันช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหานักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ครูทุกคนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูมีการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่นในการให้คำปรึกษา

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน คือ กระบวนการที่ครูที่ปรึกษาให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีปัญหาต้องใช้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษและหาวิธีการช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขที่หลากหลาย ไม่ปล่อยปละละเลยให้เป็นปัญหาสังคม โดยจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการเยี่ยมบ้านนักเรียน และรายงานผลความก้าวหน้าแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบอย่างเป็นระบบ

5. ด้านการส่งต่อ

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อมีความสำคัญและมีขั้นตอนชัดเจน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 17-22) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนนั้นอาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1.1 การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง

1.2 การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครอง เป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียนจะดูแล่หลือได้

2. แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อ โดยครูที่ปรึกษาการส่งต่อนักเรียนไปพบครูอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อสำหรับครูที่ปรึกษา ดังนี้

2.1 นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ

2.2 นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใด ๆ เป็นต้น

2.3 ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา ควรพิจารณาส่งผลต่อให้มีผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

3. แนวทางการดำเนินการส่งต่อนักเรียน

3.1 ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อไปเพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน

3.2 สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการ รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือที่ผ่านมานั้น ให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือประสานงาน

3.3 ครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้เข้าใจตามแต่กรณีที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาตามความเหมาะสมถึงความจำเป็นในการส่งต่อ โดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความกังวล โกรธหรือรู้สึกผิด เป็นต้น แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อ ยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือ

3.4 ครูที่ปรึกษานัดวัน เวลา สถานที่นัดพบกับครูที่รับการช่วยเหลือนักเรียนและส่งต่อให้เรียบร้อย

3.5 ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนนั้น ในกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น

นิษากรณ์ เหล่าเขตจิต (2560, หน้า 4) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ ไว้ว่า เป็นการส่งนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ให้กับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ (2561, หน้า 11) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ ไว้ว่า สถานศึกษามีการแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อได้อย่างรวดเร็ว มีการประสานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายใน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองมีการประสานงานกับบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกในการส่งต่อนักเรียน มีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก และมีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างสม่ำเสมอ

สุภัสสร สุริยะ (2562, หน้า 35) กล่าวว่า การส่งต่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนในกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือจึงดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน คือ กระบวนการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ แล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ต้องดำเนินการส่งต่อนักเรียนต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ถูกวิธี ถูกทาง และเกิดผลดีที่สุดต่อนักเรียน)

ดังนั้น การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้นั้น จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการโดยยึดหลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยการทำเป็นระบบ ขั้นตอนเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

เข้าใจ : ทำอะไรต้องเข้าใจปัญหา เข้าใจหนทางแก้ไข เข้าใจกระบวนการจัดการ และปรับความเข้าใจระหว่างผู้ให้และผู้รับเสียก่อน ให้เข้าใจซึ่งกันและกัน

เข้าถึง : เมื่อเข้าใจระหว่างกันทุกประการครบถ้วนแล้ว ต้องเข้าถึงการกระทำ สร้างความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เข้าถึงเครื่องไม้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ และความสามัคคีร่วมจิตร่วมใจของผู้ปฏิบัติ ร่วมมือร่วมไม้กันทำงาน

พัฒนา : เมื่อต่างฝ่ายต่างเข้าใจกันแล้ว เข้าถึงกันแล้ว การพัฒนาก็จะดำเนินการไปอย่างยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบที่ติดลบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง หากแต่นำไปสู่ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

เมื่อนำศาสตร์พระราชา เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา **มาผสมผสานกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะช่วยให้การดำเนินงาน**ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น แต่เดิมเป็นการจัดบริการโดยงานแนะแนวและงานปกครองนักเรียน แต่ในสภาพปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น เพราะเกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน ดังนั้นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูแนะแนวและครูฝ่ายปกครองไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น ดังนั้นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงต้องอาศัยความรักและความเมตตาที่มีต่อศิษย์ การดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูทุกคนโดยต้องมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีหลักฐานการปฏิบัติงานที่มีเทคนิควิธีการหรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ที่ต้องใช้ความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ซึ่งมีการดำเนินงาน **5 ขั้นตอน ดังนี้**

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูประจำชั้น พี่เลี้ยงเด็กพิการ ในการวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนรายบุคคล ครูจะต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและผู้ปกครอง อาจจะโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน สัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชน จัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อทราบปัญหาของนักเรียนแต่ละคน และนำมาคัดกรอง และเมื่อทราบปัญหาแล้ว ครูก็จะนำปัญหาเหล่านั้นมาหาแนวทางช่วยเหลือโดยการประชุม กำกับติดตามผลการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและรายงานและประเมินผลด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือ

2. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูประจำชั้น พี่เลี้ยงเด็กพิการ ในการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน โดยมีระบบการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครูจะต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและผู้ปกครอง โดยใช้แบบประเมิน (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน สามารถจัดนักเรียนแยกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาได้อย่างชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแบ่งกลุ่มนักเรียน และเมื่อคัดกรองนักเรียนสามารถนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน และรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

3. การส่งเสริมและพัฒนา หมายถึง ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูประจำชั้น พี่เลี้ยงเด็กพิการ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นและเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิต มีความหลากหลาย เช่น ดนตรี ศิลปะ กีฬา เป็นต้น ครูจะต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง และขอความร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และเมื่อทราบปัญหาแล้วมีกระบวนการการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ปกครอง หาแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาและการรายงานและประเมินผล ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนางาน

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูประจำชั้น พี่เลี้ยงเด็กพิการ ในการกำหนดวิธีการในการช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มปัญหา ครูจะต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและผู้ปกครองโดยชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาของนักเรียน และจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และเมื่อทราบปัญหาแล้ว กำหนดวิธีการและกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มที่มีปัญหาและรายงานและประเมินผลด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

5. การส่งต่อ หมายถึง ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูประจำชั้น พี่เลี้ยงเด็กพิการ ในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา จัดระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกแก้ไขปัญหา ครูต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและผู้ปกครองรวมถึงบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง โดยประสานความร่วมมือ เพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา โดยมีขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ เมื่อทราบปัญหาแล้วครูที่ปรึกษาชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และรายงานและประเมินผลด้านการส่งนักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการส่งต่อ

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.5.1 ข้อมูลทั่วไป

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ 121 ตอนที่ 58 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม หน้าที่ 21 ศูนย์การศึกษาพิเศษก่อตั้งครั้งแรกอาศัยตั้งสำนักงาน ณ โรงเรียนศึกษาพิเศษกาฬสินธุ์ ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล และได้ย้ายสำนักงานอาคารศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มาตั้งอยู่เลขที่ 400 ถนนถีนานนท์ หมู่ที่ 1 ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ จำนวน 7 ไร่ 3 งาน 80 ตารางวา

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเพื่อเด็กพิการในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อส่งต่อเด็กพิการ

เขตพื้นที่ให้บริการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย

1. อำเภอยางตลาด	2. อำเภอกมลาไสย
3. อำเภอกุฉินารายณ์	4. อำเภอเขาวง
5. อำเภอดอนจาน	6. อำเภอสามชัย
7. อำเภอท่าคันโท	8. อำเภอนามน
9. อำเภอคำม่วง	10. อำเภอเมือง
11. อำเภอสหัสขันธ์	12. อำเภอสมเด็จ
13. อำเภอร่องคำ	14. อำเภอนาคู
15. อำเภอหนองกุงศรี	16. อำเภอฆ้องชัย
17. อำเภอห้วยเม็ก	18. อำเภอห้วยผึ้ง

2.5.2 บทบาทหน้าที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

1. จัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการเพื่อเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. พัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

3. จัดระบบบริการและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

4. จัดระบบบริการช่วยเหลือต่อสำหรับคนพิการ (Transitional Services)

5. ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา

6. เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด

7. จัดระบบสนับสนุนการเรียนร่วมและประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด

8. ภารหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

2.5.3 ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา โดยมีหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 9 ประเภท ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการถึง 18 ปี เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน และทักษะจำเป็นพิเศษเฉพาะความพิการหรือทักษะจำเป็นอื่น ๆ เน้นการสร้างอค์ความรู้ห้กับผู้ปกครองในเรื่องการดูแลช่วยเหลือกระตุ้นพัฒนาการและพัฒนาศักยภาพให้เทียบเคียงกับพัฒนาการเด็กทั่วไปให้มากที่สุด ตามหลักมนุษยปรัชญา คือ มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้สูงสุด หากได้รับโอกาสและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย

ประเภทการให้บริการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

1. บกพร่องทางการเห็น
2. บกพร่องทางการได้ยิน
3. บกพร่องทางสติปัญญา
4. บกพร่องทางร่างกายและการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ
5. บกพร่องทางการเรียนรู้
6. บกพร่องทางการพูดและภาษา
7. บกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์
8. ออทิสติก
9. พิการซ้อน

ตารางที่ 2.5 ข้อมูลนักเรียนตามประเภทความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ	ประเภทความพิการ	บริการในศูนย์		บริการนอกศูนย์				
		ประจำ	ไป - กลับ	ที่บ้าน	โรงพยาบาล	หน่วยบริการ	ศูนย์การเรียนฯ	รวม
1	บกพร่องทางการเห็น	0	7	0	0	3	0	10
2	บกพร่องทางการได้ยิน	0	12	0	0	8	0	20
3	บกพร่องทางสติปัญญา	0	167	3	0	85	0	255
4	บกพร่องทางร่างกายและการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ	0	94	6	0	46	0	146
5	บกพร่องทางการเรียนรู้	0	2	0	0	0	0	2
6	บกพร่องทางการพูดและภาษา	0	19	0	0	4	0	23
7	บกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์	0	4	0	0	1	0	5
8	ออทิสติก	0	58	1	0	11	0	70
9	พิการซ้อน	0	61	4	0	22	0	87
รวมทั้งสิ้น		**0**	**424**	**14**	**0**	**180**	**0**	**618**

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดและเน้นให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา อย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งที่จะพัฒนานักเรียนทุกคนทุกระดับให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

แผนการจัดบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

เป็นการที่ได้รู้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่ทำให้เข้าใจตัวนักเรียนมากขึ้น นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนให้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ของนักเรียน ประกอบด้วย การเยี่ยมบ้านนักเรียน แบบประเมิน SDQ การสังเกต แบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระเบียนแสดงผลการเรียน กิจกรรมวงกลม การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เป็นต้น ซึ่งครูประจำห้องแต่ละประเภทความพิการต้องนำผลวิเคราะห์การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไปต่อยอดในการพัฒนาและปรับปรุงในการช่วยเหลือนักเรียน เช่น ทางศูนย์ฯ มีทุนการศึกษาจากมูลนิธิและองค์กรต่าง ๆ มอบให้แก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา ได้รับการจัดการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

2. การคัดกรองนักเรียน

มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกิจกรรม และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระบวนการดำเนินงานมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูประจำห้องแต่ละประเภทความพิการ หรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน รวมถึงบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูทุกคนมีส่วนร่วมและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง โดยการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน อาจนิยามกลุ่มได้ 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของศูนย์การศึกษาพิเศษ แล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา

กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษต้องให้การป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี

กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน

การจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูประจำห้องแต่ละประเภทความพิการหรือครูที่ปรึกษา ในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาเพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูประจำห้องแต่ละประเภทความพิการหรือครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งในบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน และสำหรับนักเรียนกลุ่มพิเศษครูผู้สอนก็จะส่งเสริมได้อย่างตรงตามความสามารถของนักเรียน

3. การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน

เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลุ่มพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษ มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือชุมชนคาดหวังต่อไป การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่ศูนย์การศึกษาพิเศษสามารถพิจารณาดำเนินการได้แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่ศูนย์การศึกษาพิเศษต้องดำเนินการ คือ

3.1 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

3.2 การเยี่ยมบ้านนักเรียน

3.3 การระดมทุนและสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

3.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนานักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ครูประจำชั้นจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ

4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ปกครอง

4.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

5. การส่งต่อ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูประจำห้องแต่ละประเภทความพิการ อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นนบทบาทหน้าที่ของครูประจำห้องแต่และประเภทความพิการหรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพัง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งครูประจำชั้นสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียน

เป็นรายบุคคลหรือการคัดกรองนักเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

5.1 การส่งต่อภายใน ครูประจำห้องแต่ละประเภทความพิการ ครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้อยู่กับลักษณะปัญหา เช่น การส่งต่อครูนักจิตวิทยา นักกิจกรรมบำบัด หรือนักกายภาพบำบัด

5.2 การส่งต่อภายนอก ครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็ว่าเป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้ (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์, 2565, หน้า 2-10)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

นิตยา คะเนนิล (2559, หน้า 348-360) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประภมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

1. รูปแบบกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การขับเคลื่อนนโยบายการดำเนินงานของบุคลากรหลักและการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน การป้องกันช่วยเหลือแก้ไขและการส่งต่อ โดยกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ขั้น ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การนิเทศกำกับติดตามและการประเมินผล

2. รูปแบบกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

กนิษฐ์ฎา แก้วจินดา และฉลอง ชาตรูประชีวิน (2560, หน้า 118-132) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการ วิจัยพบว่า

1. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และด้านผลผลิต

2. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่และสื่อ วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการ ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การป้องกันและการคุ้มครอง การช่วยเหลือและการส่งต่อ ส่วนด้านผลผลิต ประกอบด้วย ความช่วยเหลือทางการศึกษา คุณภาพของนักเรียนและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา การประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

สมถวิลรัตน์ อาษาดี (2560, หน้า 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดเพียงด้านเดียว รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการวิเคราะห์จุดอ่อนของนักเรียนเพื่อกำหนดแผนพัฒนานักเรียน 2) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยการจัดทำแบบสำรวจความต้องการเพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยการจัดประชุมภาคเครือข่ายเพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน และ 4) การส่งต่อนักเรียน โดยการพัฒนาการเข้าถึงระบบฐานข้อมูล

สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561, หน้า 55-62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี มีแนวทางดังนี้ 1) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ได้แก่ ทีมนำได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรชี้แจงให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยการประชุมผู้ปกครองและอธิบายถึงความสำคัญของแนวทางส่งเสริมและพัฒนา เพื่อผู้ปกครองจะได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียน และแนวทางส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมของบุตรหลาน ร่วมกันกับครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองท่านอื่น ๆ และโรงเรียนควรมีการพัฒนาจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อยและการพัฒนาปรับปรุงตนเอง ทีมประสานได้ให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรเพิ่มความสำคัญโดยให้ครูประจำชั้น

หรือครูที่ปรึกษา สำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมของนักเรียน เช่น จัดโครงการส่งเสริมกิจกรรมชุมชน ตามความถนัดตามความสามารถให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนให้มากขึ้น ทีมทำได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูที่ปรึกษาควรดำเนินการจัดกิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาความสามารถและการสร้างคุณค่าให้ผู้เรียน โดยจัดโอกาสและสรรหาเวทีให้ผู้เรียนได้แสดงผลงาน แสดงความสามารถให้ผู้อื่นได้รับรู้ได้ชื่นชม ภาคภูมิใจและสร้างคุณค่าให้กับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเอง มีความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง 2) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ได้แก่ ทีมนำได้ให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรประชุมวางแผนค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เป็นต้นเหตุที่แท้จริงและพิจารณาความรุนแรงและความถี่ของการเกิดพฤติกรรม โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา และควรจัดให้มีการประชุมกลุ่ม เพื่อปรึกษาปัญหานักเรียนเป็นรายกรณีและโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหาและควรจัดให้มีการประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี

ชวาลา ไชยฤทธิ์ (2561, หน้า 45-66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชาของครู กศน.ตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับดี หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความรู้ของครู กศน.ตำบล ในด้านความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ ความรู้ด้านความพออยู่พอกิน อยู่ในระดับดีมาก และความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน อยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับ

2. การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา เป็นด้านความพออยู่พอกิน อยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชา เพื่อการปฏิบัติงานของชุมชนของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชมาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ ประสบกาณ์ทำงาน และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ได้แก่ นำมาจัดให้สอดคล้องกับกระบวนการ PDCA ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการดำเนินงานของงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ปกรณ์กิตติ์ ม่วงประสิทธิ์ ศิริณา จิตต์จรัส และอรอุษา ปุณยบุรณะ (2561, หน้า 21-42) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาการบริหารการศึกษาอย่างยั่งยืน พบว่า แนวคิดการพัฒนาตามศาสตร์พระราชาได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระราชทานพระราชดำริ พระบรมราโชวาทหลักการทรงงาน หลักปรัชญาและหลักทฤษฎี เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นในการพัฒนา “คน” เพื่อให้คนสามารถอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมและภูมิสังคมที่มีความแตกต่างกันได้ เมื่อนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคน โดยน้อมนำหลักองค์ความรู้ 6 มิติ หลักในการทรงงาน 23 ข้อ และยุทธศาสตร์พระราชทาสน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาประยุกต์ใช้ในการทำงานและแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ

สุนันท์ ศลโกสุม และไพฑูรย์ โพธิสาร (2561, หน้า 9-21) ได้ทำการวิจัยเรื่องศาสตร์พระราชากับการพัฒนาการศึกษา พบว่า ศาสตร์พระราชาเป็นศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระราชทาสนให้ประชาชนทั้งประเทศในการดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพ การศึกษา การพัฒนาประเทศ การทำให้มีความยั่งยืน จุดเริ่มต้นของศาสตร์พระราชา ทรงพระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน ศาสตร์การพัฒนาประเทศ ได้แก่ หลักองค์ความรู้ 6 มิติ หลักการทรงงาน 23 ข้อ ยุทธศาสตร์พระราชทาสน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ศาสตร์พระราชาได้ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาด้าน 1) การพัฒนาสถานศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอน โดยการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกับศาสตร์พระราชในหัวข้อต่าง ๆ 2) การพัฒนาผู้สอน มีการพัฒนาคุณสมบัติด้านคุณธรรมของผู้สอน พัฒนาเทคนิคการสอน สร้างนวัตกรรมสื่อการสอน และ 3) พัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ปฏิบัติงานอย่างคิดวิเคราะห์ และส่งผลให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จันจิรา ไชยรัตน์และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2561, หน้า 1-8) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรอายุ พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รุ่งนภา สุขสำแดง (2563, หน้า 70-80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน

2. การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า อายุ มีปัญหาการดำเนินงานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสบการณ์ในการทำงานมีปัญหาการดำเนินงานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน

3. แนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ต้องมีการศึกษาและจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล ต้องจำแนกกลุ่มของผู้เรียน เป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง 3) ด้านการส่งเสริมและ

พัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน 4) ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านการส่งต่อ ต้องมีการร่วมมือกับเครือข่าย เช่น ครูแนะแนว หน่วยงานสาธารณสุข หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น และชุมชน

เริงวิชญ์ นิลโคตร และคณะ (2564, หน้า 53-69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อเสริมพลังอำนาจสุขภาวะชุมชน ผลการวิจัย พบว่า 1) บริบทและสถานการณ์ด้านสุขภาวะชุมชนทั้ง 4 ภูมิภาค ได้แก่ 1) ชุมชนต้นแบบมีต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม มีประวัติศาสตร์ มีประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตเป็นอัตลักษณ์ มีการดำเนินชีวิตที่สอดรับกับสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละของชุมชนมีการจัดการชุมชนในรูปแบบ “บ้าน วัด โรงเรียน” เป็นแนวทางพัฒนาชุมชนนำไปสู่สุขภาวะชุมชนที่ดี 2) ประชากร อาชีพ และรายได้ส่วนใหญ่มีรายได้จากการเกษตรและรับจ้างทั่วไป และ 3) กลุ่มผู้นำและความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้นำมีบทบาทในการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาวะของชุมชน และประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้ และ 2) การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อเสริมพลังอำนาจสุขภาวะชุมชน มี 4 ระดับในการนำไปใช้ คือ 1) การเข้าใจ 2) การเข้าถึง 3) การพัฒนา และ 4) การยกระดับขยายผล โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การอยู่ร่วมกันแบบสังคมเครือญาติและความสุขของชุมชน และสร้างมรรคผลสมดุลแบบพึ่งพาตนเองให้สมบูรณ์ที่สุด

จรินทร์ ชูนาวา (2564, หน้า 217-228) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนีย์ สอนตระกูล, สมโภชน์ อเนกสุข และรสริน พิมลบรรยงค์ (2565, หน้า 40-54) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดดอนยอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัย พบว่า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดดอนยอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดดอนยอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ไม่แตกต่างกัน

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ลาห์มันนอฟสกี้ (Lahmannowsky, 1991, p. 1642) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษากับนักเรียน โดยมีจุดหมายเพื่อนำผลการวิจัยไปสร้างความเข้าใจระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนลินคอร์น (Lincorn) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนต้องการการบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาจากโรงเรียนลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โครงการพัฒนาอาชีพแนวทางการศึกษาต่อในระดับสูง แนวทางแห่งความสำเร็จ วิธีการที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจและยอมรับวิธีการเข้าใจและยอมรับตัวเอง

ดัสกลาส (Douglas, 2017, p. 86) ได้ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีความผิดปกติทางอารมณ์หรือพฤติกรรม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความต้องการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ให้มีรูปแบบทางเลือกที่จะต้องการได้รับการสนับสนุนเพื่อให้มีความเข้าใจที่ดีขึ้น มีการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาเป็นรายบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีความผิดปกติทางอารมณ์หรือพฤติกรรม มีการประสานงานไปยังผู้เกี่ยวข้อง เมื่อนักเรียนเข้าสู่ช่วงวัยที่เหมาะสม จะต้องได้รับความร่วมมือจากครอบครัว เพื่อให้การสนับสนุนพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางบวก การเตรียมความพร้อมของนักเรียน การวางแผนการศึกษาที่ดี จะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรม มีการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ครอบครัว ชุมชน มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก นักเรียนควรได้รับการศึกษาและการบริการทางสังคมเพื่อให้พวกเขามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

จอห์นสัน (Johnson, 2017, p.120) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียน พบว่า แผนการแนะแนวในปัจจุบันควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ นอกจากนั้น การสำรวจประสิทธิผลของแผนงานของโรงเรียนสามารถนำมาใช้ได้กับฝ่ายกิจกรรมนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาที่แสวงหาแผนงานให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพที่มุ่งให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของนักเรียน

กันเดอร์สัน (Gunderson, 2020, p.22) ได้ศึกษาการใช้การประชุมสร้างสรรค์ในโรงเรียน ซึ่งเรียกชื่อเฉพาะว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวในการศึกษาแก้ปัญหาเด็กนักเรียนหนีเรียน โดยให้ผู้ปกครองที่มีลูกหลานหนีเรียนได้เข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกลุ่มครอบครัว

ประกอบด้วย กลุ่มเสี่ยงต่ำ กลุ่มเสี่ยงปานกลางและกลุ่มเสี่ยงสูง โดยกลุ่มเสี่ยงต่ำเป็นกลุ่มนักเรียนที่เคยได้รับการลงโทษจากทางโรงเรียนบ้าง และกลุ่มเสี่ยงสูงนักเรียนเคยได้รับการลงโทษจากโรงเรียนอย่างรุนแรงในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม การประชุมมีลักษณะกันเอง ยอมรับฟังซึ่งกันและกันทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการหนีเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองได้รวมพลังที่จะสร้างสรรค์ครอบครัว และได้ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน โรงเรียนได้ให้โอกาสครอบครัวต่าง ๆ เสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์อันจะทำไปสู่ข้อสรุป เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทางโรงเรียนต่อไปกระบวนการประชุมผู้ปกครองซึ่งเป็นกระบวนการที่เรียบง่าย ผลการดำเนินการเป็นพลวัตร มีผลทางบวกต่อนักเรียน ครอบครัวและทางโรงเรียนยังมีผลสำคัญต่อการมาโรงเรียนของนักเรียน ซึ่งวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวมีประสิทธิภาพดีกว่ารูปแบบการแก้ปัญหาหนีเรียนในปัจจุบัน

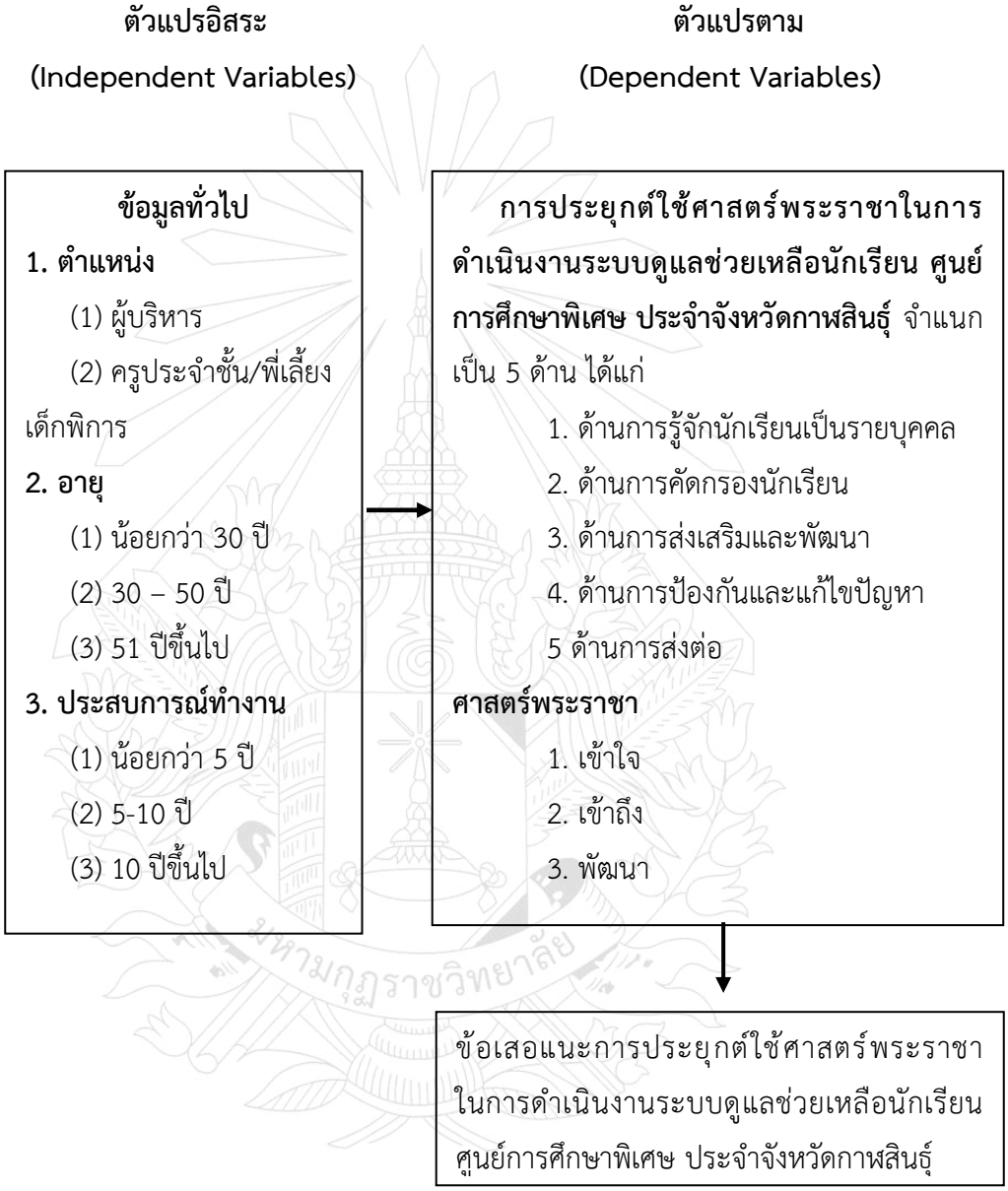
กู๊ดแมน (Goodman, 2003, p. 1178-A) ได้ศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่ความผิดปกติทางจิตใจ เยาวชนในชุมชนที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครอง ครู เพื่อนเยาวชน พบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าเป็นความผิดปกติทางจิตใจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ของบุคคล โดยมีเหตุมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมอยู่ไม่สุข/อยู่ไม่นิ่ง พวกซึมเศร้า และพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ ความกลัวสิ่งของหรือสัตว์เฉพาะบุคคลถูกทอดทิ้งในวัยเด็ก และพฤติกรรมการกินไม่เหมาะสม ทำให้การคัดกรองเยาวชนที่ผิดปกติทางจิตใจมีความแม่นยำและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมมากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและเพื่อนเยาวชน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคน และจะสำเร็จได้นั้นต้องได้รับความร่วมมือจากคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่เข้าใจและเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาของบุตรหลานในชุมชน ความร่วมแรงร่วมใจจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ยั่งยืน ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 14-17) ที่กล่าวถึง กระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา

การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ โดยนำศาสตร์พระราชา เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา (คณะอนุกรรมการศึกษาปรัชญาทฤษฎีแห่งศาสตร์พระราชา, 2560, หน้า 14-15) มาบูรณาการและประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ตามภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประชากร

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 107 คน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์, 2565, หน้า 9)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือเพื่อการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.2 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของการศึกษาค้นคว้า แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักในการสร้างแบบสอบถามที่ดี ข้อคำถามต้องเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับความมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้และให้ครอบคลุม ข้อความหรือภาษาที่ใช้ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่กำกวมและไม่ความซับซ้อน แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุง

3.3.3 แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะ เสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1) พระครูชัยรัตนากร, ดร.
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
เจ้าคณะจังหวัด (ธรรมยุต)
การศึกษา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) รองศาตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง
ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศึกษาศาตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา ปร.ด. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ค.ม. (วิจัยการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กศ.บ. (ฟิสิกส์-คณิตศาตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3) ดร.สุวรรณ บัวพันธ์
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยฐานะเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์
การศึกษา ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถาม

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้น วัดไม่ได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบของแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) คำนวณได้ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบของแต่ละข้อ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์เอลฟ่า (Alpha-Coeffecient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 112) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นแล้ว มาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.4.2 ผู้วิจัยได้นัดแนะกับประชากรในการวิจัย เพื่อชี้แจงและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม พร้อมนัดหมายช่วงเวลาของการเก็บแบบสอบถามกลับคืน

3.4.4 ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง คัดแยกและจัดหมวดหมู่เพื่อนำไปวิเคราะห์ นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ ตามเกณฑ์ที่กำหนดค่าคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121) ดังนี้

5	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้ในระดับน้อยที่สุด

3.5.2 นำผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121) ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความแตกต่างการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ กับปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ค่าที t-test แบบ Independent และ ค่า F-test (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe

3.5.4 วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย มี 3 กลุ่ม ดังนี้

3.6.1 สถิติหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ค่าความเที่ยงตรง IOC คำนวณจากสูตร (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2561, หน้า 159) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 117) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left(1-\frac{\sum s_i^2}{s_t^2}\right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

s_i^2 แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.6.2 สถิติพื้นฐาน มีดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 42) ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ยมิว (μ) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (วรรณชนก จันทชุม, 2559, หน้า 19)

$$\mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคน

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (**σ**) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (วรรณชนก จันทชุม, 2559, หน้า 31)

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum(x-\mu)^2}{N}}$$

เมื่อ **σ** แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนยกกำลังสองทั้งหมด

3.6.3 สถิติทดสอบสมมติฐาน มีดังนี้

1. ค่า t-test แบบ Independent คำนวณจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563, หน้า 45) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

$\bar{X}_1$ $\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

S^2_1 S^2_2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2

n_1 n_2 แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

2. ค่า F-test (One-Way ANOVA) คำนวณจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563, หน้า 48) ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3. ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$CV_d = \sqrt{(k-1)(F^*)(MSE)\left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j}\right)}$$

เมื่อ F* แทน ค่าวิกฤตจากตาราง F โดยมี $df_1 = k-1$, $df_2 = n-k$

MSE แทน การคำนวณหาค่าความแปรปรวน one way ANOVA

n_i แทน จำนวนข้อมูลกลุ่มที่ i

n_j แทน จำนวนข้อมูลกลุ่มที่ j

วิธีการของ sheffe มีขั้นตอนดังนี้

1. คำนวณค่า CV_d
2. คำนวณค่า $\left|\bar{x}_i - \bar{x}_j\right|$
3. เปรียบเทียบ $\left|\bar{x}_i - \bar{x}_j\right|$ กับค่า CV_d โดย
   - 3.1 $\left|\bar{x}_i - \bar{x}_j\right| \geq CV_d$ แสดงว่า $\mu_i \neq \mu_j$
   - 3.2 $\left|\bar{x}_i - \bar{x}_j\right| < CV_d$ แสดงว่า $\mu_i = \mu_j$

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัย ได้กำหนดขั้นตอนดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

N	แทน	กลุ่มเป้าหมาย
μ	แทน	คะแนนเฉลี่ยของประชากร
σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t- independent)
F	แทน	ทดสอบความแตกต่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean Square)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	19	17.80
ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการ	88	82.20
รวม	**107**	**100.00**
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	40	37.40
30 – 50 ปี	47	43.90
มากกว่า 50 ปี	20	18.70
รวม	**107**	**100.00**
ประสบการณ์ทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	42	39.30
5-10 ปี	41	38.30
มากกว่า 10 ปี	24	22.40
รวม	**107**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีตำแหน่งครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 82.20 และมีตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 17.80 มีอายุระหว่าง 30 – 50 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 43.90 รองลงมามีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 37.40 และมีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 18.70 มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 รองลงมามีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 22.40

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการประยุกต์ใช้			
	μ	σ	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.11	0.83	มาก	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.01	0.88	มาก	5
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.08	0.83	มาก	3
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.10	0.86	มาก	2
5. ด้านการส่งต่อ	4.07	0.82	มาก	4
โดยรวม	**4.07**	**0.84**	**มาก**	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (μ = 4.07, σ = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (μ = 4.11, σ = 0.83) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (μ = 4.10, σ = 0.86) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา (μ = 4.08, σ = 0.83) ด้านการส่งต่อ (μ = 4.07, σ = 0.82) และด้านการคัดกรองนักเรียน (μ = 4.01, σ = 0.88)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ของด้านที่ 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อ	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระดับการประยุกต์ใช้			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	มีความเข้าใจในการวางแผนงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลร่วมกัน	4.13	0.86	มาก	4
2.	มีความเข้าใจในการสำรวจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกสุขภาพ	4.19	0.79	มาก	3
3.	มีความเข้าใจในการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน	4.24	0.80	มาก	1
4.	มีความเข้าใจในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล	4.21	0.76	มาก	2
5.	เข้าถึงนักเรียนและผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน	4.07	0.85	มาก	7
6.	เข้าถึงนักเรียนโดยการสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ ของนักเรียน	4.08	0.78	มาก	6
7.	เข้าถึงนักเรียนโดยการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อทราบปัญหาของนักเรียนแต่ละคน และนำมาคัดกรอง	4.02	0.84	มาก	9
8.	เมื่อทราบข้อมูลได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล	3.98	0.93	มาก	10
9.	ได้กำกับติดตามผลการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง	4.04	0.87	มาก	8
10.	มีการประเมินผลด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายงานผลเพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือนักเรียน	4.10	0.81	มาก	5
	โดยรวม	**4.11**	**0.83**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.11, σ = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีความเข้าใจในการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน (μ = 4.24, σ = 0.80) รองลงมา ได้แก่ มีความเข้าใจในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล (μ = 4.21, σ = 0.76) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เมื่อทราบข้อมูลได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล (μ = 3.98, σ = 0.93)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ของด้านที่ 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

ข้อ	ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระดับการประยุกต์ใช้			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	เข้าใจการวางแผนด้านการคัดกรองนักเรียน	4.16	0.80	มาก	2
2.	เข้าใจการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน	4.17	0.85	มาก	1
3.	เข้าใจวิธีการและขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน	4.06	0.89	มาก	6
4.	เข้าใจการแปลผลแบบคัดกรองนักเรียน โดยสามารถแบ่งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	4.08	0.81	มาก	4
5.	เข้าถึงผู้ปกครองในการใช้แบบประเมิน (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน	3.91	0.94	มาก	9
6.	เข้าถึงข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อจัดนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสียง และกลุ่มมีปัญหา	4.08	0.89	มาก	5
7.	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการแบ่งกลุ่มนักเรียน	3.97	0.87	มาก	8
8.	นำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน	3.66	1.02	มาก	10
9.	เมื่อทราบผลการคัดกรองและนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงานการคัดกรองนักเรียน	3.98	0.81	มาก	7
10.	รายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม	4.06	0.89	มาก	3
	โดยรวม	**4.01**	**0.88**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการคัดกรองนักเรียนซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.01, σ = 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เข้าใจการวางแผนด้านการคัดกรองนักเรียน (μ = 4.17, σ = 0.85) รองลงมา ได้แก่ นำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน (μ = 4.16, σ = 0.80) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน (μ = 3.66, σ = 1.02)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ของด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

ข้อ	ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	ระดับการประยุกต์ใช้			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	เข้าใจการวางแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รวมถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน	4.20	0.76	มาก	3
2.	เข้าใจการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นและเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิต	3.93	0.88	มาก	8
3.	เข้าใจการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความหลากหลาย เช่น ดนตรี ศิลปะ กีฬา เป็นต้น	4.23	0.72	มาก	1
4.	เข้าถึงนักเรียนด้วยวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.00	0.90	มาก	6
5.	เข้าถึงนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมก่อนเรียน (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอ	3.92	0.89	มาก	9
6.	เข้าถึงนักเรียนโดยขอความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.10	0.79	มาก	5
7.	มีกระบวนการการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.21	0.76	มาก	2
8.	มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง สามารถประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.16	0.79	มาก	4
9.	ประเมินผลและรายงานผลด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนางาน	3.98	0.94	มาก	7
	โดยรวม	**4.08**	**0.83**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.08, σ = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เข้าใจการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความหลากหลาย เช่น ดนตรี ศิลปะ กีฬา เป็นต้น (μ = 4.23, σ = 0.72) รองลงมา ได้แก่ มีกระบวนการการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (μ = 4.21, σ = 0.76) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เข้าถึงนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมก่อนเรียน (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอ (μ = 3.92, σ = 0.89)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ของด้านที่ 4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ข้อ	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	ระดับการประยุกต์ใช้			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	เข้าใจการวางแผนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือนักเรียน	4.08	0.84	มาก	5
2.	เข้าใจวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.20	0.81	มาก	2
3.	เข้าใจกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มปัญหา	4.22	0.76	มาก	1
4.	เข้าถึงผู้ปกครองโดยการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน	3.96	0.97	มาก	8
5.	เข้าถึงผู้ปกครอง และชุมชน โดยการประสานความร่วมมือ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาของนักเรียน	4.03	0.96	มาก	7
6.	เข้าถึงนักเรียนด้วยวิธีการติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.07	0.94	มาก	6
7.	มีวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน	3.95	0.92	มาก	9
8.	มีกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มที่มีปัญหา	4.16	0.75	มาก	4
9.	มีการประเมินผลและรายงานผลด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบตามความเหมาะสม	4.19	0.75	มาก	3
	โดยรวม	**4.10**	**0.86**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.10, σ = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เข้าใจวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (μ = 4.22, σ = 0.76) รองลงมา ได้แก่ เข้าใจกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มปัญหา (μ = 4.20, σ = 0.81) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน (μ = 3.95, σ = 0.92)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ของด้านที่ 5 ด้านการส่งต่อ

ข้อ	ด้านการส่งต่อ	ระดับการประยุกต์ใช้			
		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	เข้าใจการวางแผนด้านการส่งต่อนักเรียน	4.10	0.86	มาก	4
2.	เข้าใจการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเพื่อส่งต่อ ไปรับการช่วยเหลือ	4.15	0.75	มาก	1
3.	เข้าใจระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกแก้ไขปัญหา	4.07	0.82	มาก	5
4.	เข้าถึงระบบการส่งต่อด้วยวิธีการประสานความร่วมมือกันภายในหน่วยงานเพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา	4.14	0.73	มาก	2
5.	เข้าถึงระบบการส่งต่อด้วยวิธีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา	4.01	0.85	มาก	8
6.	เข้าถึงขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ	4.06	0.87	มาก	7
7.	ติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.96	0.96	มาก	9
8.	มีส่วนช่วยในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปกครองในการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ	4.07	0.83	มาก	6
9.	มีการประเมินผลและรายงานผลด้านการส่งนักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการส่งต่อ	4.10	0.80	มาก	3
	โดยรวม	**4.07**	**0.82**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งต่อซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (**μ** = 4.07, **σ** = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เข้าใจการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเพื่อส่งต่อไปรับการช่วยเหลือ (**μ** = 4.15, **σ** = 0.75) รองลงมา ได้แก่ เข้าถึงระบบการส่งต่อด้วยวิธีการประสานความร่วมมือกันภายในหน่วยงานเพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา (**μ** = 4.14, **σ** = 0.73) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ (**μ** = 3.96, **σ** = 0.96)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง

ประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผู้บริหาร (n = 19)			ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการ (n = 88)			*t*	*p*
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.06	0.59	มาก	4.12	0.69	มาก	-0.31	0.76
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.88	0.80	มาก	4.04	0.74	มาก	-0.82	0.41
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	3.93	0.78	มาก	4.11	0.70	มาก	-1.03	0.31
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.96	0.70	มาก	4.13	0.61	มาก	-1.01	0.32
5. ด้านการส่งต่อ	4.39	0.71	มาก	4.01	0.71	มาก	2.13	0.04*
โดยภาพรวม	**4.05**	**0.50**	**มาก**	**4.08**	**0.57**	**มาก**	**-0.25**	**0.81**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการส่งต่อ ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อมากกว่าผู้บริหาร

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน

ประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	อายุ					
	น้อยกว่า 30 ปี		30 – 50 ปี		51 ปีขึ้นไป	
	μ	σ	μ	σ	μ	σ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.14	0.58	4.12	0.65	4.01	0.88
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.00	0.63	4.04	0.77	3.98	0.96
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.12	0.59	4.05	0.77	4.08	0.83
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.06	0.56	4.16	0.64	4.03	0.74
5. ด้านการส่งต่อ	4.04	0.69	4.19	0.71	3.88	0.76
โดยภาพรวม	**4.07**	**0.61**	**4.11**	**0.71**	**3.99**	**0.83**

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการที่มีอายุต่างกันมีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามอายุ พิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.07, σ = 0.61) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการประยุกต์ใช้สูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (μ = 4.14, σ = 0.58) รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา (μ = 4.12, σ = 0.59) ส่วนด้านที่มีการประยุกต์ใช้ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน (μ = 4.00, σ = 0.63)

ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีอายุ 30 – 50 ปี มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.11, σ = 0.71) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการประยุกต์ใช้สูงสุด ได้แก่ ด้านการส่งต่อ (μ = 4.19, σ = 0.71) รองลงมา ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (μ = 4.16, σ = 0.64) ส่วนด้านที่มีการประยุกต์ใช้ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน (μ = 4.04, σ = 0.77)

ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีอายุ มากกว่า 50 ปี มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 3.99, σ = 0.83) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการประยุกต์ใช้สูงสุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา (μ = 4.08, σ = 0.83) รองลงมา ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (μ = 4.03, σ = 0.74) ส่วนด้านที่มีการประยุกต์ใช้ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการส่งต่อ (μ = 3.88, σ = 0.76)

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็น	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.26	2	0.13	0.29	0.75
	ภายในกลุ่ม	47.36	104	0.46		
	รวม	**47.62**	**106**			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.07	2	0.04	0.06	0.94
	ภายในกลุ่ม	60.09	104	0.58		
	รวม	**60.16**	**106**			
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	0.08	2	0.04	0.08	0.92
	ภายในกลุ่ม	53.85	104	0.52		
	รวม	**53.93**	**106**			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	0.33	2	0.17	0.42	0.66
	ภายในกลุ่ม	41.40	104	0.40		
	รวม	**41.73**	**106**			
5. ด้านการส่งต่อ	ระหว่างกลุ่ม	1.38	2	0.69	1.35	0.26
	ภายในกลุ่ม	53.18	104	0.51		
	รวม	**54.56**	**106**			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.20	2	0.10	0.31	0.73
	ภายในกลุ่ม	32.81	104	0.31		
	รวม	**33.01**	**106**			

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 **ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน**

ประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ทำงาน					
	น้อยกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		10 ปีขึ้นไป	
	μ	σ	μ	σ	μ	σ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.24	0.56	4.18	0.65	3.74	0.77
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.20	0.61	3.99	0.82	3.73	0.80
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.24	0.61	4.10	0.72	3.77	0.79
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.22	0.59	4.13	0.61	3.81	0.66
5. ด้านการส่งต่อ	4.14	0.71	4.19	0.70	3.75	0.70
โดยภาพรวม	**4.21**	**0.62**	**4.12**	**0.70**	**3.76**	**0.74**

จากตารางที่ 4.11 แสดงว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.21, σ = 0.62) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการประยุกต์ใช้สูงสุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (μ = 4.24, σ = 0.56) และด้านการส่งเสริมและพัฒนา (μ = 4.24, σ = 0.61) รองลงมา ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (μ = 4.22, σ = 0.59) ส่วนด้านที่มีการประยุกต์ใช้ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการส่งต่อ (μ = 4.14, σ = 0.71)

ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.12, σ = 0.70) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการประยุกต์ใช้สูงสุด ได้แก่ ด้านการส่งต่อ (μ = 4.19, σ = 0.70) รองลงมา ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (μ = 4.18, σ = 0.65) ส่วนด้านที่มีการประยุกต์ใช้ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน (μ = 3.99, σ = 0.82)

ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 3.76, σ = 0.74) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการประยุกต์ใช้สูงสุด ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (μ = 3.81, σ = 0.66) รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งต่อ (μ = 3.75, σ = 0.70) ส่วนด้านที่มีการประยุกต์ใช้ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน (μ = 3.73, σ = 0.80)

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ความคิดเห็น	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4.19	2	2.09	5.01	0.01*
	ภายในกลุ่ม	43.44	104	0.42		
	รวม	**47.63**	**106**			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3.38	2	1.69	3.09	0.05*
	ภายในกลุ่ม	56.78	104	0.55		
	รวม	**60.16**	**106**			
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	3.43	2	1.72	3.54	0.03*
	ภายในกลุ่ม	50.50	104	0.49		
	รวม	**53.93**	**106**			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2.64	2	1.32	3.52	003*
	ภายในกลุ่ม	39.09	104	0.38		
	รวม	**41.73**	**106**			
5. ด้านการส่งต่อ	ระหว่างกลุ่ม	3.21	2	1.60	3.25	0.04*
	ภายในกลุ่ม	51.36	104	0.49		
	รวม	**54.57**	**106**			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.18	2	1.59	5.54	0.01*
	ภายในกลุ่ม	29.82	104	0.29		
	รวม	**33.00**	**106**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่

ประสบการณ์ทำงาน		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
	μ	4.21	4.11	3.76
น้อยกว่า 5 ปี	4.21	-	0.09	0.45*
5-10 ปี	4.11		-	0.36*
มากกว่า 10 ปี	3.76			-

จากตารางที่ 4.13 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มประสบการณ์ทำงานต่าง ๆ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากกว่า กลุ่มประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี และกลุ่มประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่

ประสบการณ์ทำงาน		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
	μ	4.24	4.18	3.74
น้อยกว่า 5 ปี	4.24	-	0.06	0.50*
5-10 ปี	4.18		-	0.44*
มากกว่า 10 ปี	3.74			-

จากตารางที่ 4.14 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มประสบการณ์ทำงานต่าง ๆ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากกว่า กลุ่มประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี และกลุ่มประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการคัดกรองนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่

ประสบการณ์ทำงาน		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
	μ	4.20	3.98	3.73
น้อยกว่า 5 ปี	4.20	-	0.21	0.47
5-10 ปี	3.98		-	0.25
มากกว่า 10 ปี	3.73			-

จากตารางที่ 4.15 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการคัดกรองนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มประสบการณ์ทำงานต่าง ๆ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่

ประสบการณ์ทำงาน		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
	μ	4.24	4.10	3.77
น้อยกว่า 5 ปี	4.24	-	0.14	0.47*
5-10 ปี	4.10		-	0.33
มากกว่า 10 ปี	3.77			-

จากตารางที่ 4.16 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มประสบการณ์ทำงานต่าง ๆ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากกว่า กลุ่มประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี

ตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่

ประสบการณ์ทำงาน		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
	μ	4.22	4.13	3.81
น้อยกว่า 5 ปี	4.22	-	0.09	0.41*
5-10 ปี	4.13		-	0.32
มากกว่า 10 ปี	3.81			-

จากตารางที่ 4.17 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มประสบการณ์ทำงานต่าง ๆ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากกว่า กลุ่มประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 4 สรุปข้อเสนอแนะการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ควรจัดให้มีโครงการสื่อสัมพันธ์บ้านโรงเรียน จะเป็นการสร้างสัมพันธไมตรีอย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครองเพื่อเป็นการเข้าถึงนักเรียนให้มากที่สุด เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและการประชุมผู้ปกครอง จะทำให้ครูเข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรส่งเสริมสนับสนุนและให้ความสำคัญในการดำเนินงาน จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้เครื่องมือที่มีความหลากหลายในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรประสานความร่วมมือร่วมกับทุกฝ่าย เพื่อให้มีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน

2.2 ควรมีการปรับวิธีการดำเนินงานให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยนำโปรแกรมหรือเทคโนโลยีเข้ามาช่วย

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ควรชี้แจงให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยการประชุมผู้ปกครองและอธิบายถึงความสำคัญของแนวทางส่งเสริมและพัฒนา เพื่อผู้ปกครองจะได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียน แนวทางส่งเสริมพัฒนา พฤติกรรมของบุตรหลานร่วมกันกับครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองท่านอื่นๆ

3.2 ควรมีการพัฒนาจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อยและการพัฒนาปรับปรุงตนเอง

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.1 ควรจัดอบรมและให้ความรู้กับครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ เรื่อง แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการควรให้ความใกล้ชิดกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

4.2 ควรมีกิจกรรมที่ป้องกันและแก้ไขปัญหา มีกลุ่มไลน์ไว้พูดคุยกับนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อทราบปัญหาและหาแนวทางป้องกันและแก้ไข

4.3 ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยสร้างเครือข่ายขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. ด้านการส่งต่อ กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 ควรมีการติดต่อ ติดตามกับผู้ปกครองนักเรียนผ่านออนไลน์หรือการพบปะอย่างสม่ำเสมอเพื่อการแก้ปัญหาในขั้นต่อไป

5.2 ควรมีเครือข่ายการทำงาน ขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนในการดำเนินการแก้ไขในลำดับต่อไป

5.3 ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ควรหาแนวทางประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ให้นักเรียนไปตามนัด เตรียมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่ช่วยเหลือนักเรียน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงาน และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ค่า t-test แบบ Independent และค่า F-test (One-Way ANOVA) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

การวิจัยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ

เมื่อแยกออกเป็นรายด้านพบว่า มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการมีความเข้าใจในการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน รองลงมา คือ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการมีความเข้าใจในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เมื่อผู้บริหาร/ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการทราบข้อมูลได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหาร/ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการเข้าใจการวางแผนด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการเข้าใจการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการได้นำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กเข้าใจการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความหลากหลาย เช่น ดนตรี ศิลปะ กีฬา เป็นต้น รองลงมา คือ ผู้บริหาร/ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการ มีกระบวนการการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการเข้าถึงนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมก่อนเรียน (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการเข้าใจวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน รองลงมา คือ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการเข้าใจกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มปัญหา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหาร/ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการ มีวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน

5) ด้านการส่งต่อ พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการเข้าใจการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเพื่อส่งต่อ ไปรับการช่วยเหลือ รองลงมา คือ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการเข้าถึงระบบการส่งต่อด้วยวิธีการประสานความร่วมมือกันภายในหน่วยงานเพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหาร/ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

5.1.2 การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.3 ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรจัดให้มีโครงการสื่อสัมพันธ์บ้านโรงเรียน จะเป็นการสร้างสัมพันธไมตรีอย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและการประชุมผู้ปกครอง จะทำให้ครูเข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้น และข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มาจากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย และ 2) ควรส่งเสริมสนับสนุนและให้ความสำคัญในการดำเนินงาน จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้เครื่องมือที่มีความหลากหลายในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรประสานความร่วมมือร่วมกับทุกฝ่าย เพื่อให้มีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน และ 2) ควรมีการปรับวิธีการดำเนินงานให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยนำโปรแกรมหรือเทคโนโลยีเข้ามาช่วย

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรชี้แจงให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยการประชุมผู้ปกครองและอธิบายถึงความสำคัญของแนวทางส่งเสริมและพัฒนา เพื่อผู้ปกครองจะได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียน แนวทางส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมของบุตรหลานร่วมกันกับครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองท่านอื่น ๆ และ 2) ควรมีการพัฒนาจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อยและการพัฒนาปรับปรุงตนเอง

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรจัดอบรมและให้ความรู้กับครูที่ปรึกษา เรื่อง แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และครูทีปรึกษาควรให้ความใกล้ชิดกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน 2) ควรมีกิจกรรมที่ป้องกันและแก้ไขปัญหา มีกลุ่มไลน์ไว้พูดคุยกับนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อทราบปัญหาและหาแนวทางป้องกันและแก้ไข และ 3) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยสร้างเครือข่ายขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. ด้านการส่งต่อ กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมีการติดต่อ ติดตามกับผู้ปกครองนักเรียนผ่านออนไลน์หรือการพบปะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการแก้ปัญหาในขั้นต่อไป 2) ควรมีเครือข่ายการทำงาน ขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนในการดำเนินการแก้ไขในลำดับต่อไป และ 3) ครูควรหาแนวทางร่วมกับผู้บริการ ครูประจำชั้น ประสานงานกับหน่วยงาน ให้นักเรียนไปตามนัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่ช่วยเหลือนักเรียน

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติม ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาผสมผสานกับการดำเนินงาน โดยผู้บริหารไดกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลชวยเหลือนักเรียน รวมถึงพัฒนาผูบริหาร ครู และบุคลากรใหมีความรูความสามารถ เทคนิค และทักษะในการดำเนินงานดูแลชวยเหลือนักเรียนได้ และจัดใหมีเครือขายประสานงานและแลกเปลี่ยนองคความรูดานการดูแลชวยเหลือนักเรียน และยังสอดคล้องกับเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 7 มาตรา 63 บัญญัติว่าโรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษา ฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนนักศึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเปรียบเสมือน การส่งเสริม พัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียนในฐานะ

หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียนนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมถวิลรัตน์ อาษาดี (2560, หน้า 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561, หน้า 55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาผสมผสานกับการดำเนินงาน ซึ่งจะได้รู้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ที่จะทำให้เข้าใจตัวนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนให้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ ครูต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีความเข้าใจนักเรียนในปกครองของตนเองในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพความเป็นอยู่ ครอบครัว เศรษฐกิจ การเรียนและพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งครูจะต้องทำความรู้จักนักเรียนในปกครองของตนเองให้ครบถ้วน ศึกษาข้อของเด็กจากหลายที่โดยเข้าถึงตัวเด็กและครอบครัวให้ได้มากที่สุด เช่น ระเบียนสะสม เยี่ยมบ้าน สังเกต สัมภาษณ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561, หน้า 55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาผสมผสานกับการดำเนินงาน โดยได้กำหนดนโยบายให้ครูเข้าถึงตัวนักเรียนและครอบครัวให้ได้มากที่สุด มีการเยี่ยมบ้าน การสอบถามผู้นำชุมชน การเข้าไป

ให้ความเป็นมิตรกับผู้ปกครองนักเรียนแต่ละครอบครัว เพื่อให้เขาให้ความไว้วางใจ เพื่อจะได้รับทราบปัญหาของนักเรียนแต่ละคน และนำมาคัดกรอง จัดกลุ่มปัญหาในแต่ละด้าน ทั้งในด้านการเรียน พฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจ หรือปัญหาอื่น ๆ ที่เขาต้องการให้ช่วยเหลือ รวมถึงมีเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้การปฏิบัติตามระบบคัดกรองนักเรียนเป็นไปอย่างสมบูรณ์และถูกต้องได้ข้อมูลนักเรียนที่ชัดเจน สามารถทำการแยกนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดขอ กรมสุขภาพจิต (2551, หน้า 7-10) กล่าวว่า การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ ในการส่งเสริมพัฒนาการป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกทาง และซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ชูนาวา (2564, หน้า 217-228) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาผสมผสานกับการดำเนินงาน โดยมีกระบวนการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 17-22) กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา มีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพ ตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561, หน้า 55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ชูนาวา (2564, หน้า 217-228) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาผสมผสานกับการดำเนินงาน โดยการประชุมวางแผนและประสานงานกับผู้ปกครอง เพื่อการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้ตรงจุด และให้ครูเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง และผู้บริหารมีนโยบายการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561, หน้า 55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ชูนาวา (2564, หน้า 217-228) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก

5. ด้านการส่งต่อ พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาผสมผสานกับการดำเนินงาน โดยมีการดำเนินงานแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ มีการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ มีการประสานงานทั้งภาครัฐและเอกชนช่วยเหลือ ร่วมมือระหว่างกัน และมีการรายงานผลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพราะสภาพความพิการและสภาพปัญหาของนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษแต่ละคน มีความรุนแรงที่แตกต่างกัน จำเป็นที่จะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านดูแล นอกเหนือจากครูประจำชั้น เพื่อให้นักเรียนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่เป็นภาระของผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภัสสร สุริยะ (2562, หน้า 35) กล่าวว่า การส่งต่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนในกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือจึงดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561, หน้า 55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี ด้านการส่งต่อ อยู่ในระดับมาก

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ

ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งทางศูนย์การศึกาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีการจัดทำโครงการ กำหนดนโยบาย และวางแผนในการพัฒนาครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้ตรงกับความเป็นจริง มีการคัดกรองนักเรียน มีการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามแต่ละกลุ่ม มีการให้คำปรึกษาและแนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน มีการวางแผนในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ และมีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนโดยมีกระบวนการขั้นตอนส่งต่อที่มีความชัดเจน จึงทำให้ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ชูนาวา (2564, หน้า 217-228) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

ส่วนผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการที่มีอายุต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีความมั่นใจในการปฏิบัติการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติได้ตามกระบวนการ ซึ่งเป็นไปตามโดยผู้บริหารไดกำหนดนโยบายการพัฒนาผูบริหาร ครู และบุคลากรใหมีความรูความสามารถ เทคนิค และทักษะในการดำเนินงานดูแลชวยเหลือนักเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันจิรา ไชยรัตน์และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2561, หน้า 1-8) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรอายุ พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ชูนาวา (2564, หน้า 217-228) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

และผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า** ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวาลา ไชยฤทธิ์ (2561, หน้า 45-66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชมาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล จำแนกตามประสบกาณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา สุขสำแดง (2563, หน้า 70-80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ตามประสบการณ์ในการทำงานมีปัญหา การดำเนินงานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ชูนาวา (2564, หน้า 217-228) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ

มาก ดังนั้นควรมีการส่งเสริมพัฒนาคณะกรรมการดำเนินงานให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่งเสริมความเข้าใจให้กับผู้ปกครองเพื่อความเข้าใจในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มากขึ้น

2. จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และในด้านการส่งต่อ มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นควรมีการจัดดำเนินการอบรมให้ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อการส่งต่อนักเรียน และมีการชี้แจงให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการส่งต่อ โดยการส่งจดหมายเชิญประชุม แจ้งกำหนดการ และผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญหรือองค์กรภายนอกเพื่อให้มีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

3. จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับต่ำสุด ดังนั้นควรให้ความสำคัญในเรื่องการคัดกรองนักเรียน ควรมีการประชุมครูเพื่อร่วมกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน ให้สามารถแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาได้อย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือนักเรียน และควรมีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียน เพื่อจัดทำสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนทุกระดับจัดเก็บอย่างระบบ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เมื่อทราบข้อมูลได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร ครูประจำชั้นและพี่เลี้ยงเด็กพิการ ควรจัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายบุคคล รวมถึงรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อให้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น และนำมาใช้ประกอบในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียนสะสม

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก และแบบสัมภาษณ์เด็ก เพื่อให้ได้การคัดกรองนักเรียนที่เป็นระบบและไม่ซ้ำซ้อน และนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เข้าถึงนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมก่อนเรียน (Homeroom) อย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา มีความหลากหลายและเหมาะสม จัดกิจกรรมก่อนเรียน (Homeroom) เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน การดูแลเอาใจใส่นักเรียน ทั้งนี้การเข้าถึงนักเรียนด้วยกิจกรรม (Homeroom) เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สถานศึกษานิยมใช้ในการช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ ทั้งการเรียนและชีวิตทุกด้าน

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยงเด็กพิการ ควรมีวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน ให้ความเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่ และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

5. ด้านการส่งต่อ พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร ครูประจำชั้นและพี่เลี้ยงเด็กพิการ ควรดำเนินการติดตามผลการส่งต่อเป็นระยะ ๆ และขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการติดตามอย่างใกล้ชิด

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยศาสตร์พระราชา

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาการนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บรรณานุกรม

1) หนังสือ

กรมสุขภาพจิต. (2559). *คู่มือบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10) . กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เปลื้อง ณ นคร. (2558). *พจนานุกรม ไทย-ไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยซอฟท์แวร์เอ็นเตอร์ไพรส์.

ฝ่ายวิชาการภาษาไทย. (2559). *พจนานุกรมไทยฉบับทันสมัยและสมบูรณ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

มนัส สุวรรณ. (2563). *ศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2563). *ศาสตร์พระราชา*. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ยุทธ ไกยวรรณ์. (2561). *หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วรรณชนก จันทชุม. (2559). *สถิติประยุกต์ทางพฤติกรรมศาสตร์ พร้อมตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows*. ขอนแก่น: ภาควิชาการศึกษาวิจัยและบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิทย์ เที่ยงบูรณธรรม. (2561). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบัติ นพรัก. (2561). *ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาศาสตร์การบริหาร*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2565). คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การศึกษาพิเศษ. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางในการดำเนินงาน เอกสารสรุปย่อองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการก้าวอย่างอย่างยั่งยืนปี 2552* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2559). *แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การบริหารวิชาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

Douglas, W. (2017). *Analytical sedimentology*. New York: Chapman & Hall, c1994.

Johnson, H.D. (2017). *Individual differences and instruction*. New York: Allyn & Bacon.

2) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

จรินทร์ ชูนาวา. (2564). *การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยนครราชสีมา.

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์. (2561). *การบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย*. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

จุติกรณ์ นิสสัย. (2558). *การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชวาลา ไชยฤทธิ์. (2561). *การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฏฐ์ดนัย รุ่งกลิ่นขจรกล. (2559). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ธิตินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). *การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

นิตยา คะเนนิล. (2559). *การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุปผาชาติ เข็มวิชัย. (2558). *การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านแม่ต๋อม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์คุรุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวทิยาลัย, มหาวทิยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ปรมาภรณ์ สนธิ. (2560). *แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

พิทยา สุรินตะ. ร.ต.ท. (2558). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจรถไฟนพวงศ์ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

รุ่งนภา สุขสำแดง. (2563). *การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูและช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สมถวิลรัตน์ อาษาดี. (2560). *สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณศึกษาโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.

สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุภัสสร สุริยะ. (2562). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสยาม.

อัจฉรา สอนโว. (2560). *ประสิทธิผลการบริหารระบบดูแลชวยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. วิทยานิพนธพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

3) รายงานการวิจัย

ศาลินา บุญเกื้อ และ นันทกาญจ์ ชินประพันธ์. (2557). *การถอดบทเรียนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.

4) เอกสารของหน่วยงานที่ไม่เป็นเล่ม

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา. กาฬสินธุ์: ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์.

สุทัศน์ เอี่ยมแสง. (2558). รายงานผลการดำเนินงาน โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่งูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5.

5) เอกสารพิเศษ

คณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. (2560, 15 กรกฎาคม). *รายงาน.*

วิษณุ เครืองาม. (2560, 18 กุมภาพันธ์). *ศาสตร์พระราชา ศาสตร์แห่งแผ่นดิน*. บรรยาย ณ ห้องประชาธิปก สถาบันพระปกเกล้า. ปาฐกถาพิเศษ.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2550, 29 ธันวาคม). *รายงานผลการดำเนินงาน*.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561, 8 กันยายน). *รายงานประจำปี.*

6) ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551. (2551, 5 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 3.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 4.

7) รายงานการประชุมวิชาการ หรือการสัมมนาทางวิชาการ

จันจิรา ไชยรัตน์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12. ใน *เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ "วลัยลักษณ์วิจัย" ครั้งที่ 10* (หน้า 1-8). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

8) เอกสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศักดิ์ (2560). *การปฏิรูปการเรียนรู้*. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2565, จาก http://www.vcharkarn.com/vcafe/220320.

ธนัณชัย สิงห์มาตย์. (2560). *DBA : การคิดเชิงประยุกต์*. สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2565, จาก https://www.gotoknow.org/posts/500910

ปนัดดา ดิศกุล. (2560). *คือศาสตร์พระราชา*. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2565, จาก https://www.thairath.co.th/home.

สมชัย จิตสุชน. (2559). *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 กับเศรษฐศาสตร์*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2565, จาก http://www.pier'or'th>uploads>2016/11.

สุบัน พรเวียง. (2557). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2565, จาก http//bannongmaetaeng.com/data_86842.

อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. (2560). เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา : วิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2565, จาก http://hrd.nida.ac.th/2015/admin/ckfinder/userfiles/files/Edited%20after%20Final%202017%2003%2031.pdf

Gunderson, J. (2020). *Family Group Conference: An Innovative Approach to Truancy in Schools. A case study*. Available from http://digitallibrary.usc.edu/cdm/ref/collection/p15799coll/16id/77364

9) โสดทัศนวัสดุ

ประยุทธ์ จันทร์โอชา, พลเอก. (นายกรัฐมนตรี). (2559, 21 ตุลาคม). *ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ: โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย.

10) บทความในวารสาร

กนิษฐ์ฎา แก้วจินดา และฉลอง ชาตรูประชีวิน. (2560). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 19(3), 118-132.

นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ. (2560). การพัฒนารูปแบบกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(2), 348-360.

ปกรณ์กิตติ์ ม่วงประสิทธิ์, ศิริณา จิตต์จรัส และอรอุษา ปุณยบุรณะ. (2561). ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาการบริหารการศึกษาอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2), 21-42.

เริงวิชญ์ นิลโคตร และคณะ. (2564). การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อเสริมพลังอำนาจสุขภาวะชุมชน. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม.* 5(2), 53-69.

สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนชะอาคุณหญิงเนื่องบุรี. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.* 10(2), 55-62.

สุนันท์ ศลโกสุม และไพฑูรย์ โพธิสาร. (2561). ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาการศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, ฉบับเสริม (ครบรอบ 12 ปี), 9-21.

สุนีย์ สอนตระกูล, สมโภชน์ อเนกสุข และรสริน พิมลบรรยงค์. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(2), 40-45.

Lehmannowsky, M. B. (1991). Guidance and counseling service: Perceived student needs. *Dissertation Abstracts International*, 52(5), 1642-A.

Goodman, Robert and others. (2003). Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to Screen for Child Psychiatric Discipline in a Community Samples. *Dissertation Abstracts International*. 65(10), 1178-A

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1) พระครูชัยรัตนากร, ดร.

- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เจ้าคณะจังหวัด (ธรรมยุต)
- การศึกษา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) รองศาตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง

- ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศึกษาศาตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- การศึกษา ปร.ด. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
  ค.ม. (วิจัยการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  กศ.บ. (ฟิสิกส์-คณิตศาตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3) ดร.สุวรรณ บัวพันธ์

- ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยฐานะเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์
- การศึกษา ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๓๔ **วันที่** ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

เรียน พระครูชัยรัตนากร, ดร.

ด้วย นายวรรณกร หมั่นเก็บ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๔๐๔๓๒๐๓๐ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ (THE APPLICATION OF THE KING'S SCIENCE IN THE OPERATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM, KALASIN SPECIAK EDUCATIO CENTER)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

(พระอาจารย์ชัยรัตนากร, ดร.)
๒๙ ม.ค. ๖๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๐๗๔ **วันที่** ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง

ด้วย นายวรรณกร หมั่นเก็บ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๔๐๔๓๒๐๓๐ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ (THE APPLICATION OF THE KING'S SCIENCE IN THE OPERATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM, KALASIN SPECIAK EDUCATIO CENTER)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ ๐๐๘๗

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร ดร.สุวรรณ บัวพันธ์

ด้วย นายวรรณกร หมั่นเก็บ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๔๐๔๓๒๐๓๐ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ (THE APPLICATION OF THE KING'S SCIENCE IN THE OPERATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM, KALASIN SPECIAK EDUCATIO CENTER)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์
☑ เพื่อโปรดทราบ
☑ เพื่อโปรดพิจารณา
☑ เพื่อโปรดพิจารณาและสั่งการ
13/มี.ค./2566

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๘-๕๔๔๐-๒๗๙๙

ทราบแล้ว
พิจารณาสั่งการดังนี้

เอกสารแนบ

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดร้อยเอ็ด
รับที่ ๓๐๙ / ๖๖
วันที่ ๒๓ มี.ค. ๒๕๖๖
เวลา ๐๙:๑๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗๑๐๑/๒๖

๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)

เจริญพร นายสืบสกุล อนุแสน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

ด้วย นายวรรณกร หมั่นเก็บ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๔๐๔๓๒๐๓๐ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ (THE APPLICATION OF THE KING'S SCIENCE IN THE OPERATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM, KALASIN SPECIAK EDUCATIO CENTER)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) ในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์ จำนวน ๓๐ ชุด

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการ
- เพื่อโปรดทราบ
- ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาได้ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) ด้วย
๒๓ มี.ค. ๒๕๖๖

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ทราบ
ดำเนินการตาม ๗๐

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๙๗
นักศึกษา โทร. ๐๘-๕๔๔๐-๒๗๙๙

(นางสาวอรญา ชาญเดชสิทธิกุล)
รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด
๒๓ มี.ค. ๒๕๖๖

(นายสืบสกุล อนุแสน)
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด
๒๓ มี.ค. ๒๕๖๖

สแกนด้วย CamScanner

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๐๒๐๑

๑๑ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ดร.สุวรรณ บัวพันธ์ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ด้วย นายวรรณกร หมั่นเก็บ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๔๐๔๓๒๐๓๐ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ (THE APPLICATION OF THE KING'S SCIENCE IN THE OPERATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM, KALASIN SPECIAK EDUCATIO CENTER)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๕๔๔๐-๒๗๙๙

ภาคผนวก จ
เครื่องมือเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

****

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

2. คำตอบของท่านในแบบสอบถามนี้จะเก็บเป็นความลับ โดยเสนอผลการศึกษาในภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน้าที่การงานของท่านแต่ประการใด โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด โดยผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้ในการศึกษาเท่านั้น

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อเสนอแนะในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาในการตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์

วรรณกร หมั่นเก็บ
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

<u>ตอนที่ 1</u> ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ตำแหน่ง

☐ ผู้บริหาร

☐ ครูประจำชั้น/พี่เลี้ยงเด็กพิการ

2. อายุ

☐ น้อยกว่า 30 ปี

☐ 30 – 50 ปี

☐ 51 ปีขึ้นไป

3. ประสบการณ์ทำงาน

☐ น้อยกว่า 5 ปี

☐ 5-10 ปี

☐ 10 ปีขึ้นไป

<u>ตอนที่ 2</u> ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามตอนนี้ เป็นการสอบถามการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

2. แบบสอบถามตอนนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีตัวเลือก 5 ระดับ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด และโปรดตอบทุกข้อ

คะแนนแสดงมาตราระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้มากที่สุด
4	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้มาก
3	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้ปานกลาง
2	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้น้อยฃ
1	หมายถึง	มีการประยุกต์ใช้น้อยที่สุด

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามรายการต่อไปนี้ในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับการประยุกต์ใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
	1) ท่านมีความเข้าใจในการวางแผนงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลร่วมกัน					
	2) ท่านมีความเข้าใจในการสำรวจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกสุขภาพ					
	3) ท่านมีความเข้าใจในการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน					
	4) ท่านมีความเข้าใจในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล					
	5) ท่านเข้าถึงนักเรียนและผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน					
	6) ท่านเข้าถึงนักเรียนโดยการสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ ของนักเรียน					
	7) ท่านเข้าถึงนักเรียนโดยการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อทราบปัญหาของนักเรียนแต่ละคน และนำมาคัดกรอง					
	8) เมื่อท่านทราบข้อมูลได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล					
	9) ท่านได้กำกับติดตามผลการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง					
	10) ท่านมีการประเมินผลด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายงานผลเพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือนักเรียน					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับการประยุกต์ใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน						
1) ท่านเข้าใจการวางแผนด้านการคัดกรองนักเรียน						
2) ท่านเข้าใจการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน						
3) ท่านเข้าใจวิธีการและขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ การคัดกรองนักเรียน						
4) ท่านเข้าใจการแปลผลแบบคัดกรองนักเรียน โดยสามารถแบ่งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา						
5) ท่านเข้าถึงผู้ปกครองในการใช้แบบประเมิน (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน						
6) ท่านเข้าถึงข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อจัดนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสียง และกลุ่มมีปัญหา						
7) ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการแบ่งกลุ่มนักเรียน						
8) ท่านนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน						
9) เมื่อท่านทราบผลการคัดกรองและนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงานการคัดกรองนักเรียน						
10) ท่านได้รายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม						
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา						
1) ท่านเข้าใจการวางแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รวมถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน						
2) ท่านเข้าใจการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นและเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิต						

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับการประยุกต์ใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3) ท่านเข้าใจการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความหลากหลาย เช่น ดนตรี ศิลปะ กีฬา เป็นต้น						
4) ท่านเข้าถึงนักเรียนด้วยวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง						
5) ท่านเข้าถึงนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมก่อนเรียน (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอ						
6) ท่านเข้าถึงนักเรียนโดยขอความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน						
7) ท่านมีกระบวนการการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน						
8) ท่านมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองสามารถประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน						
9) ท่านประเมินผลและรายงานผลด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนางาน						
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา						
1) ท่านเข้าใจการวางแผนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือนักเรียน						
2) ท่านเข้าใจวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน						
3) ท่านเข้าใจกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มปัญหา						
4) ท่านเข้าถึงผู้ปกครองโดยการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน						
5) ท่านเข้าถึงผู้ปกครอง และชุมชน โดยการประสานความร่วมมือ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาของนักเรียน						
6) ท่านเข้าถึงนักเรียนด้วยวิธีการติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ						

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับการประยุกต์ใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7) ท่านมีวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน						
8) ท่านมีกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มที่มีปัญหา						
9) ท่านมีการประเมินผลและรายงานผลด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบตามความเหมาะสม						
5. ด้านการส่งต่อ						
1) ท่านเข้าใจการวางแผนด้านการส่งต่อนักเรียน						
2) ท่านเข้าใจการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเพื่อส่งต่อ ไปรับการช่วยเหลือ						
3) ท่านเข้าใจระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกแก้ไขปัญหา						
4) ท่านเข้าถึงระบบการส่งต่อด้วยวิธีการประสานความร่วมมือกันภายในหน่วยงานเพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา						
5) ท่านเข้าถึงระบบการส่งต่อด้วยวิธีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือบุคคล ภายนอกเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา						
6) ท่านเข้าถึงขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ						
7) ท่านติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ						
8) ท่านมีส่วนช่วยในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปกครองในการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ						
9) ท่านมีการประเมินผลและรายงานผลด้านการส่งนักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการส่งต่อ						

<u>ตอนที่ 3</u> ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

<u>คำชี้แจง</u> โปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

.....

.....

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

.....

.....

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

.....

.....

5. ด้านการส่งต่อ

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ภาคผนวก ฉ
ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.942	47

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อ 1	188.23	376.116	.562	.941
ข้อ 2	188.23	376.806	.532	.941
ข้อ 3	188.20	370.166	.607	.940
ข้อ 4	188.20	370.372	.680	.940
ข้อ 5	188.37	370.309	.642	.940
ข้อ 6	188.27	371.444	.710	.940
ข้อ 7	188.47	367.775	.691	.940
ข้อ 8	188.83	368.144	.527	.941
ข้อ 9	188.77	362.668	.639	.940
ข้อ 10	188.63	364.309	.709	.939

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อ 11	188.33	368.782	.645	.940
ข้อ 12	188.37	367.413	.701	.940
ข้อ 13	188.40	375.076	.522	.941
ข้อ 14	188.40	368.386	.776	.939

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อ 15	188.63	363.895	.664	.940
ข้อ 16	188.30	368.631	.609	.940
ข้อ 17	188.40	373.490	.693	.940
ข้อ 18	189.00	358.690	.787	.939
ข้อ 19	188.57	372.185	.758	.940
ข้อ 20	188.33	375.954	.505	.941
ข้อ 21	188.30	375.252	.522	.941
ข้อ 22	188.53	370.464	.730	.940
ข้อ 23	188.17	378.351	.504	.941
ข้อ 24	188.47	370.326	.606	.940
ข้อ 25	188.53	368.395	.754	.939
ข้อ 26	188.13	378.189	.506	.941
ข้อ 27	188.20	378.028	.472	.941
ข้อ 28	188.30	372.079	.530	.941
ข้อ 29	188.53	371.637	.558	.941
ข้อ 30	188.37	371.689	.750	.940
ข้อ 31	188.40	369.214	.695	.940

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อ 32	188.23	378.116	.476	.941
ข้อ 33	188.63	364.240	.631	.940
ข้อ 34	188.53	364.878	.563	.941
ข้อ 35	188.43	364.047	.598	.940
ข้อ 36	188.47	367.361	.668	.940
ข้อ 37	188.57	387.013	.563	.944
ข้อ 38	188.53	387.568	.583	.944
ข้อ 39	188.67	383.264	.384	.943
ข้อ 40	188.57	381.978	.247	.942
ข้อ 41	188.80	392.579	.401	.945
ข้อ 42	188.57	382.047	.245	.943
ข้อ 43	188.67	381.609	.237	.943
ข้อ 44	188.50	386.190	.694	.944
ข้อ 45	188.80	385.752	.788	.944
ข้อ 46	188.63	383.620	.665	.943
ข้อ 47	188.60	382.455	.653	.943

ภาคผนวก ช

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อ	ประเด็นคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	เทียบกับเกณฑ์
		1	2	3			
1.	**1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล** ท่านมีความเข้าใจในการวางแผนงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลร่วมกัน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
2.	ท่านมีความเข้าใจในการสำรวจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกสุขภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านมีความเข้าใจในการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านมีความเข้าใจในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.	ท่านเข้าถึงนักเรียนและผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6.	ท่านเข้าถึงนักเรียนโดยการสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ ของนักเรียน	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
7	ท่านเข้าถึงนักเรียนโดยการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อทราบปัญหาของนักเรียนแต่ละคน และนำมาคัดกรอง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	เมื่อท่านทราบข้อมูลได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
9	ท่านได้กำกับติดตามผลการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	ท่านมีการประเมินผลด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายงานผลเพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	เทียบกับเกณฑ์
		1	2	3			
	2. ด้านการคัดกรองนักเรียน						
1	ท่านเข้าใจการวางแผนด้านการคัดกรองนักเรียน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
2	ท่านเข้าใจการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
3	ท่านเข้าใจวิธีการและขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ การคัดกรองนักเรียน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
4	ท่านเข้าใจการแปลผลแบบคัดกรองนักเรียนโดยสามารถแบ่งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
5	ท่านเข้าถึงผู้ปกครองในการใช้แบบประเมิน (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
6	ท่านเข้าถึงข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อจัดนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสียง และกลุ่มมีปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการแบ่งกลุ่มนักเรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
8	ท่านนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	เมื่อท่านทราบผลการคัดกรองและนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงานการคัดกรองนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	ท่านได้รายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา						
1	ท่านเข้าใจการวางแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รวมถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ท่านเข้าใจการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นและเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิต	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	เทียบกับเกณฑ์
		1	2	3			
3	ท่านเข้าใจการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความหลากหลาย เช่น ดนตรี ศิลปะ กีฬา เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ท่านเข้าถึงนักเรียนด้วยวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	ท่านเข้าถึงนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมก่อนเรียน (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	ท่านเข้าถึงนักเรียนโดยขอความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	ท่านมีกระบวนการการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	ท่านมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง สามารถประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	ท่านประเมินผลและรายงานผลด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนางาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1	**4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา** ท่านเข้าใจการวางแผนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ท่านเข้าใจวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ท่านเข้าใจกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ท่านเข้าถึงผู้ปกครองโดยการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	ท่านเข้าถึงผู้ปกครอง และชุมชน โดยการประสานความร่วมมือ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาของนักเรียน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
6	ท่านเข้าถึงนักเรียนด้วยวิธีการติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	เทียบกับเกณฑ์
		1	2	3			
7	ท่านมีวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	ท่านมีกระบวนการในการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มที่มีปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	ท่านมีการประเมินผลและรายงานผลด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบตามความเหมาะสม	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
	5. ด้านการส่งต่อ						
1	ท่านเข้าใจการวางแผนด้านการส่งต่อนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ท่านเข้าใจการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเพื่อส่งต่อ ไปรับการช่วยเหลือ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ท่านเข้าใจระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกแก้ไขปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ท่านเข้าถึงระบบการส่งต่อด้วยวิธีการประสานความร่วมมือกันภายในหน่วยงานเพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	ท่านเข้าถึงระบบการส่งต่อด้วยวิธีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	ท่านเข้าถึงขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	ท่านติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	ท่านมีส่วนช่วยในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปกครองในการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	ท่านมีการประเมินผลและรายงานผลด้านการส่งนักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการส่งต่อ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

สูตร $\sum R = \frac{IOC}{N}$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

N แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

<u>หมายเหตุ</u>: ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

สรุปค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	:	วรรณกร หมั่นเก็บ
วัน เดือน ปีเกิด	:	22 สิงหาคม 2531
ชาติภูมิ	:	กาฬสินธุ์
ที่อยู่ปัจจุบัน	:	เลขที่ 71/6 ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
การศึกษา	:	ปริญญาตรี กศ.บ. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
หน้าที่การงานปัจจุบัน	:	ครู คศ.1 ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาฬสินธุ์